

Α.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ.

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

Πτυχιακή Εργασία με θέμα:

“Η κρίση χρέους της Ελλάδας και τα μέτρα λιτότητας”

“Greece's debt crisis and austerity measures”

Ιωάννης Τσιώμος

A.M: 15071

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Σοφία Ιωαννίδου

Αθήνα, Μάιος 2017

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	6
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ :ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	7
2.1 Ορισμός οικονομικής κρίσης.....	7
2.3. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 1929 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	9
3 ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ	11
3.1.1 ΠΩΣ ΕΜΦΑΝΙΣΤΙΚΕ.....	11
3.1.2 Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	11
3.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (1950- 2010).....	11
3.3.ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	13
4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ :ΠΡΩΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΚΑΙ ΠΑΚΕΤΑ ΜΕΤΡΩΝ	15
4.1 Η ΚΡΙΣΙΜΗ ΣΤΙΓΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	15
5 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠ’ ΤΟ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ.....	17
5.1.ΠΡΩΤΟ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΚΕΤΟ ΜΕΤΡΩΝ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ	18
5.2.ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟ ΠΑΚΕΤΟ ΜΕΤΡΩΝ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ	19
6 ΚΕΦΑΛΑΙΟ :ΜΠΔΣ(2012-2015) ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ.....	21
6.1 ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (2012-2015) ΚΑΙ ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΑΚΕΤΟ ΜΕΤΡΩΝ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ	21
6.2 ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ ΜΕΤΡΑ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ, ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ	23
6.2.1 ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ ΜΕΤΡΑ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ	23
6.2.2 ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ	24
6.3.ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ	25
7 ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2013-2016	26
8 ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΤΡΙΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ	27
8.1 Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ.....	27
8.2 ΨΗΦΙΣΗ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ.....	28
8.3 ΠΑΚΕΤΟ ΜΕΤΡΩΝ	28
9.ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΑΚΕΤΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ.....	30
10. ΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ	31
10.1 ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΕΠ (2009-2016)	32
10.2 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ.....	34
10.3 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.....	35
10.4 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ.....	37
11. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΧΡΕΟΥΣ	37
12 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	39
ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ	40
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	41

Πίνακες-Διαγράμματα:

- Σελίδα 7 Διάγραμμα 5.1 Οι φάσεις του κύκλου και τα χαρακτηριστικά τους.
- Σελίδα 14 Πίνακας της Eurostat για το δημόσιο έλλειμα και τον πληθωρισμό επί % του ΑΕΠ.
- Σελίδα 18 **Government bonds-Ten-year government-bond spreads over German Bunds, percentage points (Greece, Ireland, Portugal).**
- Σελίδα 22 Πίνακας με το δημόσιο χρέος, το ποσοστό του ΑΕΠ, την Ανάπτυξη και το έλλειμα το **2009-2011.**
- Σελίδα 32 Η Πορεία της Ελληνικής Οικονομίας κατά την περίοδο της Κρίσης
- Σελίδα 35 Ποσοστιαία Μεταβολή του ΑΕΠ το **2009-2016.**
- Σελίδα 36 Πορεία του ΑΕΠ το **2015 με 2016 και προβλέψεις για το 2017-2020.**
- Σελίδα 37 Μεταβολή Δημόσιου Εξωτερικού Χρέους.
- Σελίδα 38 Μεταβολή της Ανεργίας το **2009-2015.**

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ελλάδα έχει βρεθεί αρκετές φορές στο παρελθόν αντιμέτωπη με οικονομικές κρίσεις, μικρής ή μεγάλης εντάσεως. Κατάφερε όμως να ανακάμψει απ' αυτές. Τώρα καλείται να αντιμετωπίσει μια νέα κρίση χρέους με ρίζες σε βάθος χρόνου. Το 2010 το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας είχε αυξηθεί σε ποσοστά που το δημόσιο χρέος δεν μπορούσε να αποπληρωθεί και έτσι αυξανόταν συνεχώς. Η χώρα απευθύνθηκε στις αγορές για δανεισμό, οι οποίες έχοντας χάσει την εμπιστοσύνη τους για την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας, ανέβασαν τα επιτόκια δανεισμού σε πολύ υψηλά επίπεδα. Η χώρα βρέθηκε σε αδιέξοδο, κινδύνευε με χρεοκοπία και ήταν πιθανό το ενδεχόμενο στάσης πληρωμών. Τότε η χώρα προσέφυγε στο ΔΝΤ για βοήθεια, ενεργοποιώντας το μηχανισμό στήριξης. Ακολούθησε μια σειρά από πακέτα μέτρων και η σύναψη της πρώτης δανειακής σύμβασης. Με τα μέτρα να αποτυγχάνουν η χώρα ύστερα από διαπραγματεύσεις με την Ευρώπη υπέγραψε το Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015. Μαζί με το μεσοπρόθεσμο ακολούθησε και μια σειρά από μέτρα, τα οποία όμως ήταν αναποτελεσματικά αφού η οικονομία απέκλινε εντελώς απ' τους στόχους που είχαν τεθεί. Για το λόγο αυτό η χώρα σύναψε μια δεύτερη δανειακή σύμβαση και αργότερα ένα νέο πολυνομοσχέδιο το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής πολιτικής 2013-2016. Με τα σχέδια να αποτυγχάνουν το ένα μετά το άλλο, η κυβέρνηση υπέγραψε και ένα τρίτο μνημόνιο με μέτρα τα οποία προβλέπονται για την επόμενη πενταετία 2015-2020.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας έχει ως σκοπό την χαρτογράφηση της τρέχουσας οικονομικής κρίσης και την ανάλυση της οικονομικής πορείας της χώρας μέσα σε αυτή. Το πρώτο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται μια εισαγωγή στην έννοια και στο τεράστιο πρόβλημα της ελληνικής κρίσης. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται ορισμοί και δίνονται περαιτέρω διευκρινίσεις για την αποσαφήνιση του όρου οικονομική κρίση. Επίσης γίνεται μια ιστορική αναδρομή στην κρίση του 1929 της Ελλάδας και της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης που επηρέασε την χώρα. Στα επόμενα κεφάλαια γίνεται βαθύτερη ανάλυση στην τρέχουσα κρίση, στις δανειακές συμβάσεις και τα μέτρα λιτότητας που λήφθηκαν για την καταπολέμηση της αλλά και των αποτελεσμάτων της στην οικονομία. Στα τελευταία κεφάλαια παρουσιάζονται προτάσεις για την έξοδο από την κρίση χρέους και συμπεράσματα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια και τους φίλους – συμφοιτητές που με στήριξαν στα χρόνια της φοίτησης μου. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαιτέρως την κ. Σοφία Ιωαννίδου που με καθοδήγησε κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής μου εργασίας.

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ :ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

2.1 Ορισμός οικονομικής κρίσης

«Με τον όρο οικονομική κρίση αναφερόμαστε στο φαινόμενο εκείνο κατά το οποίο μια οικονομία βρίσκεται σε μια κατάσταση μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας. Λέγοντας οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη μιας οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι επενδύσεις κ.λ.π. Ο βασικότερος δείκτης της οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις γιατί η αυξομείωση τους συμπαρασύρει και τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη. Η οικονομική κρίση αποτελεί μια από τις δύο φάσεις των οικονομικών διακυμάνσεων, συγκεκριμένα τη φάση της καθόδου, την φάση δηλαδή που η οικονομική διαδικασία βρίσκεται σε διαρκή συρρίκνωση (European commission). Οι οικονομικές διακυμάνσεις ορίζονται ως διαδοχικές αυξομειώσεις της οικονομικής δραστηριότητας μέσα σε μια οικονομία (βλέπε διάγραμμα 5.1). Λέγονται αλλιώς και οικονομικές διακυμάνσεις ή οικονομικοί κύκλοι. Οι Άγγλοι αποδίδουν τον όρο ως 'business cycles' ακριβώς για να τονίσουν την βαρύτητα των επενδύσεων στην εξέλιξη του οικονομικού κύκλου. Μετά από πολλές στατιστικές παρατηρήσεις παρατηρήθηκε ότι οι οικονομικοί κύκλοι διαρκούν από 7 ως 11 χρόνια.»

Διάγραμμα 5.1

1

¹ Πηγή: www.wikibooks.org, eurostat.com 2 **Συνθήκη του Μάαστριχτ**: είναι επίσημα γνωστή ως *Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση*, θεωρείται η σημαντικότερη και ιστορικότερη συνθήκη της Ευρωπαϊκής ηγεΐρου και η δεύτερη ομοίως σε παγκόσμια κλίμακα μετά εκείνης της ίδρυσης του ΟΗΕ. Σύμφωνα με αυτή κάθε χώρα που ήθελε να συμμετέχει στην νομισματική ένωση θα έπρεπε να πληροί τα λεγόμενα <<κριτήρια σύγκλισης>> που περιλάμβαναν 4 προϋποθέσεις :α) οι ισοτιμίες του νομίσματος κάθε χώρα θα πρέπει να παραμείνουν μέσα στην ζώνη που ορίζει ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών για 2 τουλάχιστον χρόνια. β) Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια δε θα πρέπει να ξεπερνάνε το πολύ τις 2 ποσοστιαίες μονάδες τα επιτόκια των τριών πιο αποδοτικών κρατών μελών . γ) Ο πληθωρισμός πρέπει να είναι κάτω από μια τιμή αναφοράς. Δ) Το δημόσιο χρέος πρέπει να είναι μικρότερο από το 60% του ΑΕΠ ή να βγαίνει προς αυτό το στόχο.

2.2 Χαρακτηριστικά της οικονομικής κρίσης

Κάθε οικονομική κρίση συμπεριλαμβάνει μια σειρά από αρνητικά γεγονότα, μοιάζει με τις άλλες κρίσεις και στις περισσότερες περιπτώσεις περνάει μέσα από παρόμοιες φάσεις, αλλά η καθεμία από αυτές έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Μερικά από τα κοινά που έχουν παρατηρηθεί είναι τα εξής:

- Ταχεία αύξηση της ανεργίας: Οι επιχειρήσεις αδυνατούν να ανταπεξέλθουν στις αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης με αποτέλεσμα να κλείνουν και να χάνονται θέσεις εργασίας.
- Μείωση της ρευστότητας στην οικονομία: Η ρευστότητα της οικονομίας κατά την περίοδο της κρίσης μειώνεται αφού μειώνονται τα κέρδη των επιχειρήσεων και ο αριθμός των δανείων που χορηγούνται από τις τράπεζες, αφού τα κριτήρια χορήγησης δανείου γίνονται πιο αυστηρά.
- Αρνητικές συνέπειες για το εμπορικό ισοζύγιο και το ισοζύγιο πληρωμών: Αδυναμία πληρωμών, μισθών συντάξεων, επιδομάτων και έλλειψη ρευστότητας.
- Εξάντληση των επιπέδων των άμεσων ξένων επενδύσεων.
- Μεγάλες και ασταθείς κινήσεις στις συναλλαγματικές ισοτιμίες: Κατά την περίοδο της κρίσης οι διακυμάνσεις στην ισοτιμία του νομίσματος παρατηρείται ότι είναι ασταθής και το νόμισμα μπορεί να υποτιμηθεί κατά πολλές μονάδες.
- Ελλειμματικοί προϋπολογισμοί: Αυξημένο δημόσιο χρέος και δαπάνες, μειωμένα έσοδα από παραγωγικές διαδικασίες.
- Αυξημένη αστάθεια και πιστωτικές τιμές για βασικά προϊόντα
- Σημαντική μείωση των εσόδων από τον τουρισμό.
- Συρρίκνωση επενδυτικής δραστηριότητας: Λόγω της μειωμένης εμπιστοσύνης και της μείωσης της ρευστότητας της υπό κρίση χώρας, οι επενδυτές διστάζουν να εναποθέσουν τις καταθέσεις τους στην εν λόγω χώρα και στρέφονται σε άλλες με αποτέλεσμα να μειώνεται η επενδυτική δραστηριότητα.
- Μειωμένη λαϊκή εμπιστοσύνη στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα: Οι πολίτες επηρεασμένοι από τις συνθήκες που επικρατούν χάνουν την εμπιστοσύνη τους προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία με τη σειρά τους μειώνουν την βοήθεια προς τις επιχειρήσεις.
- Υψηλά επιτόκια δανεισμού: Η χώρα που βρίσκεται σε περίοδο κρίσης χάνει την οικονομική αξιοπιστία της με αποτέλεσμα όταν στρέφεται σε τρίτους για δανεισμό να συναντά καχυποψία στην εκπλήρωση της αποπληρωμής των δανείων της, με αποτέλεσμα μεγαλύτερα επιτόκια δανεισμού
- Αύξηση φορολογίας
- Μείωση ανταγωνιστικότητας: Οι εξαγωγές της χώρας μειώνονται και έτσι μειώνεται και η ανταγωνιστικότητα της χώρας επιφέροντας αργούς ρυθμούς ανάπτυξης.

- Μείωση κρατικών δαπανών: Ένα από τα βασικά μέτρα που λαμβάνει μια χώρα όντας σε κρίση είναι η μείωση των κρατικών δαπανών, ακολουθώντας μια σφιχτή οικονομική γραμμή.
- Μείωση καταναλωτικής συμπεριφοράς: Λόγω της μείωσης των μισθών τους και λόγω της αύξησης των τιμών και της φορολογίας, η αγοραστική δύναμη των πολιτών μειώνεται.²

2.3. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 1929 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το 1927 ο Ελευθέριος Βενιζέλος επέστρεψε στην Ελλάδα. Μετά από πολλή σκέψη και πιέσεις από το περιβάλλον του ανακάλεσε την προ τετραετίας απόφασή του για παραίτηση από την πολιτική και επανήλθε σε αυτήν ως αρχηγός του κόμματος των φιλελεύθερων στις 23 Μαΐου 1928. Το μέγεθος του εκλογικού θριάμβου των Βενιζελικών στις εκλογές της 19^{ης} Αυγούστου ήταν απρόσμενο ακόμη και για τον αρχηγό του: οι βενιζελικοί εξέλεξαν 178 βουλευτές έχοντας συντριπτική πλειοψηφία στην βουλή. Η Ελληνική οικονομία είχε κάνει βήματα σταθεροποίησης την διετία 1926-1928. Η δραχμή σταθεροποιήθηκε μετά από δεκαπέντε χρόνια συνεχούς υποτίμησης. Έτσι, το 1928 η δραχμή εντάχθηκε στον περίφημο "κανόνα του χρυσού". Ο "κανόνας του χρυσού" ήταν ένας μηχανισμός μετατροπής των νομισμάτων μέσω μιας ισοτιμίας σε σχέση με τις τιμή του χρυσού. Με την εκλογή του ο Βενιζέλος παρουσίασε το οικονομικό του πρόγραμμα, το οποίο είχε ως στόχο την οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας. Μέσα στο πρόγραμμα αυτό συμπεριλαμβανόταν μια σειρά από δημόσια έργα η ολοκλήρωση των οποίων θα οδηγούσε τη χώρα σε ρυθμούς ευημερίας και ανάπτυξης. Προκειμένου να υλοποιηθούν τα έργα αυτά ο Βενιζέλος δανείστηκε από το εξωτερικό κυρίως από Άγγλους του Λονδίνου. Πράγματι μέχρι το 1931 τίποτα δεν προμήνυε την αλυσίδα αρνητικών γεγονότων που επακολούθησε. Η Ελλάδα είχε τρεις συνεχόμενους πλεονασματικούς προϋπολογισμούς, όμως το εξωτερικό της χρέος είχε διογκωθεί σε μεγάλο βαθμό, πιο συγκεκριμένα το εξωτερικό χρέος την τετραετία 1928-1932 αυξήθηκε από 27,8 δισεκατομμύρια δραχμές στα 32,7 δισεκατομμύρια.

Η μεγάλη αυτή κρίση είχε παγκόσμιες διαστάσεις, η αρχή της ήταν η αδυναμία της Γερμανίας για αποπληρωμή των χρεών της από τον Ά παγκόσμιο πόλεμο στις Η.Π.Α και η αποκορύφωση της ήταν η κατάρρευση των τιμών των μετοχών στο Αμερικάνικο χρηματιστήριο της wall street. Η οικονομία της Ελλάδας επηρεάστηκε άμεσα από αυτές τις παγκόσμιες μεταβολές, καθώς μειώθηκαν σε μεγάλο βαθμό οι εξαγωγές της, όπως επίσης και τα εμβάσματα από Έλληνες της Αμερικής οι οποίοι αποτελούσαν σημαντικό οικονομικό παράγοντα εκείνη την εποχή στην χώρα. Αυτά τα γεγονότα επιδείνωσαν το εξωτερικό ισοζύγιο συναλλαγών, ασκώντας αφόρητες πιέσεις στην δραχμή. Ο Βενιζέλος αποφάσισε να δώσει την μάχη της δραχμής: αν η δραχμή δεν παρέμενε ισχυρή έναντι της στερλίνας και των άλλων νομισμάτων, θα του ήταν αδύνατο να εξυπηρετήσει το ήδη διογκωμένο δημόσιο χρέος. Αν δηλαδή γινόταν η υποτίμηση της δραχμής, τότε το εξωτερικό χρέος σχεδόν θα διπλασιαζόταν. Η πολιτική της διατήρησης των υφιστάμενων νομισματικών ισορροπιών του Βενιζέλου ανάγκαζαν την Τράπεζα της Ελλάδος να χρησιμοποιεί τα αποθέματα της σε χρυσό και συνάλλαγμα για να στηρίζει την δραχμή. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να εξανεμιστούν πολύ σύντομα τα μικρά αποθεματικά της, φέρνοντας το οικονομικό επιτελείο της Ελλάδας στις αρχές του 1932 σε πολύ δύσκολη θέση. Παράλληλα το κράτος φορολογούσε τις εισαγωγές και μείωνε τις δραχμές στην Αγορά, προσπαθώντας να ελέγξει τις συνεχείς κερδοσκοπικές πιέσεις που δεχόταν η Ελλάδα. Η μόνη πιθανή λύση από το διαφαινόμενο αδιέξοδο, ήταν ο εξωτερικός δανεισμός, όχι πια για χρηματοδότηση έργων, αλλά για την στήριξη της δραχμής με ξένο συνάλλαγμα.

Έτσι Ο Ελευθέριος Βενιζέλος αποφάσισε να εξασφαλίσει τα εξωτερικά δάνεια που θα στήριζαν την νομισματική του πολιτική. Ταξίδεψε τον Ιανουάριο του 1932 διαδοχικά σε Ρώμη, Παρίσι, Λονδίνο

² Το φόντο ,τα χαρακτηριστικά και οι συνέπειες της τρέχουσας παγκόσμιας κρίσης και η μετάβαση στον κόσμο μετά την κρίση Mihaly simai

ζητώντας ένα δάνειο 50 εκατομμυρίων δολαρίων για τα επόμενα τέσσερα χρόνια, αλλιώς η Ελλάδα θα εγκατέλειπε τον νόμο του χρυσού και θα βυθιζόταν στην αναξιοπιστία και στην κοινωνική αναταραχή. Τον Μάρτιο συνεδρίασε στο Παρίσι η Δημοσιονομική Επιτροπή όπου ανάμεσα στα άλλα, θα συζητιόταν και το θέμα της Ελλάδας. Στο τρίμηνο που είχε περάσει ουσιαστικά όλες οι εξαγωγές της Ελλάδας είχαν "παγώσει" και η τράπεζα της Ελλάδος είχε δώσει το 1/3 των αποθεματικών της σε συνάλλαγμα στο κράτος έτσι ώστε αυτό να ανταποκριθεί στις δανειακές υποχρεώσεις του.

Ο τρόπος παρουσίασης των Ελληνικών προβλημάτων και αναγκών από τον ίδιο τον Ελευθέριο Βενιζέλο δεν έπεισε την Δημοσιονομική Επιτροπή, που θεώρησε ότι η Ελλάδα δεν έκανε καμία θυσία, αντιθέτως ήθελε να μεταβιβάσει τα προβλήματα της στους πιστωτές της. Ο Ελευθέριος Βενιζέλος συνέχισε να ζητά απεγνωσμένα βοήθεια τον Απρίλιο του 1932 στο Συμβούλιο της κοινωνίας των εθνών από τους υπουργούς Εξωτερικών της Αγγλίας και της Γαλλίας, χωρίς όμως κάποιο αποτέλεσμα, εκτός από αόριστες υποσχέσεις και ευχολόγια. Δεν υπήρχε πλέον χρόνος για διαπραγματεύσεις και αναμονή. Την Τετάρτη 27 Απριλίου 1932, η Ελλάδα εγκατέλειψε επισήμως τον «κανόνα του χρυσού». Η δραχμή υποτιμήθηκε ραγδαία και στις 5 Μαΐου η ισοτιμία της με την στερλίνα έπεσε από τις 456 δραχμές στις 539. Τον ίδιο μήνα το κράτος επισημοποίησε την χρεοκοπία του κηρύσσοντας παύση πληρωμών. Η εικόνα του Βενιζέλου είχε φθαρεί ανεπανόρθωτα στην λαϊκή συνείδηση, ενώ ένα πανελλαδικό απεργιακό κύμα παρέλυε την χώρα. Στις 21 Μαΐου 1932, ο Ελευθέριος Βενιζέλος παραιτήθηκε από πρωθυπουργός δηλώνοντας δημοσίως πως δεν θα επέστρεφε αν δεν ενισχυόταν η εκτελεστική εξουσία και δεν περιοριζόταν η ελευθεροτυπία.³

³ Πηγή: www.eurocapital.gr www.wikibooks.org Κανόνας του Χρυσού: είναι το πρώτο σύστημα συναλλαγματικών ισοτιμιών σύμφωνα με το οποίο το νόμισμα ήταν μετατρέψιμο σε χρυσό σε ορισμένη τιμή και αντίστροφα και επιτρεπόταν η ελεύθερη εξαγωγή χρυσού στο εξωτερικό.

3 ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

3.1.1.1 ΠΩΣ ΕΜΦΑΝΙΣΤΗΚΕ

Η διεθνής οικονομική κρίση του 2006 γνωστή και ως χρηματοπιστωτική, εμφανίστηκε μετά από την μεγάλη και απότομη αύξηση των επιτοκίων από την κεντρική τράπεζα των Η.Π.Α στα επικίνδυνα στεγαστικά δάνεια και στα καλυμμένα ομόλογα από δανεισμό. Αυτή η αύξηση είχε ως αποτέλεσμα την αδυναμία αποπληρωμής των δόσεων των εν λόγω δανείων, οδηγώντας έτσι σε κατασχέσεις κατοικιών και περιουσιακών στοιχείων. Το ύψος των επιτοκίων των εν λόγω δανείων σε συνδυασμό με τις κατασχέσεις υποθηκευμένων περιουσιακών στοιχείων προκάλεσε διακοπή των αγορών κατοικιών και σοβαρή μείωση των τιμών σε επίπεδα που δεν ήταν δυνατή πλέον η εξυπηρέτηση των δανείων ακόμα και με κατασχέσεις. Έτσι επήλθε χρεοκοπία των τραπεζών που χορήγησαν επικίνδυνα στεγαστικά δάνεια ή που διέθεταν καλυμμένα ομόλογα από δανεισμό. Αυτή η χρεοκοπία οδήγησε σε μεγάλη μείωση της εμπιστοσύνης των τραπεζών στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας και στην οικονομική κρίση των Η.Π.Α όπως και της Μεγάλης Βρετανίας.

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η κρίση έφτασε στην Ελλάδα στα μέσα του 2008 μέσω της Γερμανίας, αυτό γιατί η Γερμανία είναι η μεγαλύτερη αγορά των ελληνικών προϊόντων των Βαλκανίων, πολλών χωρών της Ευρώπης και της Ελληνικής ναυτιλίας⁴. Η κρίση αυτή επέφερε στην Ελλάδα αύξηση της ανεργίας και μείωση της έκδοσης νέων αδειών οικοδομής, με αποτέλεσμα η οικοδομική δραστηριότητα να πέσει κατακόρυφα. Επίσης περιορίστηκαν σε μεγάλο επίπεδο οι εξαγωγές αγαθών στις χώρες που βρισκόντουσαν σε κρίση. Η διεθνής κρίση δεν ήρθε στην Ελλάδα με την ίδια ένταση που είχε σε άλλες χώρες γιατί οι ελληνικές τράπεζες δεν ήταν συσχετισμένες με τα επικίνδυνα στεγαστικά δάνεια και τα τοξικά ομόλογα.

3.2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (1950- 2010)

Μετά το τέλος του Β Παγκοσμίου και του εμφυλίου πολέμου(1949), η Ελλάδα μπαίνει σε τροχιά ανασυγκρότησης από τις ζημιές των πολέμων. Το 1953 αρχίζει να σταθεροποιείται η οικονομία και να μπαίνει σταδιακά σε ρυθμούς ανάπτυξης, μέχρι το 1970 που δέχτηκε πλήγμα στην οικονομία της από την πρώτη πετρελαϊκή κρίση που ξέσπασε. Όμως κατάφερε να ανακάμψει με γοργούς ρυθμούς. Μέχρι και τις αρχές του 1970 οι μακροοικονομικές επιδόσεις της Ελλάδας ήταν αξιοσημείωτες συγκριτικά με άλλες χώρες παγκοσμίως.

Το 1967-1974 αποτέλεσε περίοδο δικτατορικού καθεστώτος για την Ελλάδα. Κατά την περίοδο αυτή παρατηρήθηκε ταχεία οικονομική ανάπτυξη η οποία οφείλεται στην ενίσχυση του οικονομικού τομέα, στο εφοπλιστικό κεφάλαιο, στην επεκτατική πιστωτική πολιτική και στις εισροές του ξένου κεφαλαίου. Παράλληλα παρατηρήθηκε καθήλωση των μισθών και των ημερομίσθων σε πολύ χαμηλά επίπεδα, αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν

⁴ Πηγή: www.capital.gr

ως μέσα οικονομικής ανάπτυξης, η φορολογία και ο δημόσιος προϋπολογισμός. Όμως η έλλειψη διαρθρωτικών αλλαγών έφερε την οικονομία στα όρια της.

Το 1974 μετά από μια σειρά γεγονότων αποκαθίσταται η δημοκρατία στην Ελλάδα, μαζί της επανήλθε και η επικοινωνία με την ΕΟΚ, της οποίας γίνεται μέλος η Ελλάδα το 1975. Ωστόσο μετά από το ξέσπασμα δεύτερης πετρελαϊκής κρίσης η Ελλάδα εισέρχεται σε μια περίοδο βαθιάς κρίσης, με αποτέλεσμα την αύξηση του δημόσιου χρέους και παρατηρήθηκε να λαμβάνει μέρος το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού. Η κρίση αυτή έπληξε την οικονομία της Ελλάδας για όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980.

Το 1990 η Ελλάδα εισέρχεται σε ένα πρόγραμμα που περιλάμβανε πληθώρα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων προκειμένου να ανακάμψει οικονομικά και να είναι έτοιμη για την ενδεχόμενη συμμετοχή της στο ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα. Ένα χρόνο αργότερα η Ελλάδα μεταξύ και άλλων χωρών υπογράφει τη συνθήκη του Μάαστριχτ, εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή της στην ζώνη του ευρώ. Για την επόμενη δεκαετία η Ελλάδα ακολουθώντας το οικονομικό πρόγραμμα της μπαίνει σε ρυθμούς ανάπτυξης, το δημόσιο χρέος άρχισε να σταθεροποιείται και ο δείκτης του πληθωρισμού να ρυθμίζεται σταδιακά.

Μετά από επιτυχή πορεία σύγκλισης των δημοσιονομικών μεγεθών και ικανοποίηση των κριτηρίων της συνθήκης του Μάαστριχτ η Ελλάδα μαζί με άλλες 11 χώρες της ευρωζώνης αποκτούν κοινό νόμισμα, το ευρώ (1/1/2002). Το ακαθάριστο προϊόν συνέχισε να αυξάνεται με ρυθμούς άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου εν μέρη λόγω των επενδύσεων σε υποδομές σχετιζόμενες με τους ολυμπιακούς αγώνες του 2004 αλλά και λόγω της ευκολίας πρόσβασης σε πιστώσεις και καταναλωτικές δαπάνες. Ωστόσο η Ελλάδα από το 2001 ως το 2005 βρέθηκε να παραβιάζει το κριτήριο για έλλειμμα κάτω από 3% του συμφώνου σταθερότητας (κριτήριο συνθήκης Μάαστριχτ). Από τα τέλη του 2009 και αρχές του 2010 εξαιτίας του συνδυασμού διεθνών (διεθνής οικονομική κρίση) και των τοπικών (ανεξέλεγκτες δαπάνες μέχρι το 2009) παραγόντων η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα, καθώς έχει το δεύτερο μεγαλύτερο ετήσιο έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού και το δεύτερο μεγαλύτερο δημόσιο χρέος στην ευρωπαϊκή ένωση. (Ο παρακάτω πίνακας της eurostat παρουσιάζει το δημόσιο έλλειμμα, τον πληθωρισμό επί % του ΑΕΠ).

Ημερομηνία	1970	1980	1990	1995	2000	2005	2010
Δημόσια έσοδα (% ΑΕΠ)	-	-	31,0	37,0	43,4	39,0	40,6
Δημόσια έξοδα (% ΑΕΠ)	-	-	45,2	46,2	47,1	44,4	51,3
Έλλειμα προϋπολογισμού(% ΑΕΠ)	-	-	14,2	9,1	3,7	5,5	10,7
Πληθωρισμός (% ΑΕΠ)	-	-	-	8,9	2,9	3,5	4,7
Αύξηση ΑΕΠ (% ΑΕΠ)	8,9	0,7	0,0	2,1	4,5	2,3	-4,9
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	0,2	1,5	31,1	86,9	141,0	195,4	329,5
Ονομαστικό επιτόκιο (% ΑΕΠ)	1,1	6,8	43,4	88,7	135,0	193,0	222,2
Αναλογία χρέους προς ΑΕΠ %	17,9	22,5	71,7	97,9	104,4	101,2	148,3

3.3.ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Προκειμένου να προσεγγίσουμε τα αίτια της παρούσας οικονομικής κρίσης στην χώρα μας θα πρέπει να αναλύσουμε σε βάθος χρόνο, καθώς πρόκειται για ένα γεγονός που προέκυψε ως αλυσίδα πολλών άλλων. Ενδεικτικά αναφέρεται σε άρθρο του Γιάννου Γραμματίδη η άποψη μέσα στο οποίο αναφέρει :

«Πώς φθάσαμε όμως ως εδώ;

Η τρέχουσα βαθιά οικονομική κρίση της χώρας μας δεν αποτελεί αποτέλεσμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008-2009, αλλά είναι αναπότρεπτη εσωτερική κρίση, συνέπεια ενός αντιπαραγωγικού μοντέλου οργάνωσης της ελληνικής οικονομίας που εφαρμόζεται εδώ και δεκαετίες, πάντως σίγουρα από τη μεταπολίτευση ως και σήμερα. Ένα μοντέλο με δομικές αδυναμίες, όπως η επιχειρηματική εσωστρέφεια, που σημαίνει μικρό ποσοστό εξαγωγών στο ΑΕΠ, η προσανατολισμένη στην εγχώρια αγορά παραγωγή με αποτέλεσμα την ανισορροπία στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, ο μεγάλος, βαθύς κι αναποτελεσματικός δημόσιος τομέας και το μη βιώσιμο ασφαλιστικό σύστημα. Όπως ακόμα το ανεπαρκές εκπαιδευτικό σύστημα, που δεν συντελεί στη διαμόρφωση χαρακτήρων, δεν προτείνει την κριτική σκέψη, δεν προάγει την αριστεία, δεν είναι συνδεδεμένο με την αγορά εργασίας και υστερεί σε έρευνα κι ανάπτυξη. Όπως το δυσμενές επιχειρηματικό περιβάλλον. Τέλος, ο ανορθόδοξα δομημένος πρωτογενής τομέας, οι ανεκμετάλλευτες τουριστικές δυνατότητες της χώρας και ο ταλαιπωρημένος τομέας του κλασσικού και σύγχρονου πολιτιστικού μας προϊόντος. Πάνω δε από όλα αυτά ένα γιγαντιαίο και λαβυρινθώδες κράτος, πανάκριβο στη λειτουργία του κι εν τούτοις δυσκίνητο κι αναποτελεσματικό, βασισμένο στη σιγουριά της μονιμότητας των λειτουργιών του και στο αποτρεπτικό κάθε προόδου σύνολο των διοικητικών μικροδομών που έχουν κάνει τη δική τους συνωμοσία σε βάρος των πολιτών και της κοινωνίας. Όλα αυτά κι άλλα πολλά δομικά προβλήματα είχαν σαν συνέπεια τα συνεχή δημοσιονομικά ελλείμματα, τη μείωση της εθνικής αποταμίευσης, τα υψηλά ποσοστά ανεργίας και το χαμηλό ποσοστό ξένων επενδύσεων.»

Οι κύριες αιτίες της οικονομικής κρίσης είναι:

- Πτωχό, πελατειακό και ως επί το πλείστον κληρονομικό πολιτικό σύστημα.
- Κακοδιοίκηση των φορέων δημοσίων οικονομικών, ΔΕΚΟ και Ασφαλιστικών Ταμείων.
- Συνεχή πρωτογενή ελλείμματα από το 1974.
- Κακή διοίκηση και διαφθορά του κρατικού τομέα.
- Διεφθαρμένος, κομματικός και πελατειακός συνδικαλισμός.
- Ανάπτυξη του κράτους και περιορισμός της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (Π.Χ αγροτικές επιδοτήσεις, κρατικοποίηση ιδιωτικών επιχειρήσεων).
- Απόκρυψη του δανεισμού καθώς οι πολιτικοί ήθελαν να ικανοποιήσουν τα κριτήρια Μάαστριχτ. (Ελλειμμα 3%, Λόγος Χρέος/ΑΕΠ <120%).
- Καμιά συστηματική προσπάθεια για έλεγχο: των δαπανών, της εκτεταμένης φοροδιαφυγής, της φοροείσπραξης, της διαφθοράς του δημόσιου τομέα σε υψηλές βαθμίδες και των χρεών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

- Μεταφορά, κατάθεση χρήματος σε τράπεζες του εξωτερικού, σκάνδαλα προμηθειών , ξέπλυμα μαύρου χρήματος.
- Είσοδος της χώρας στην ΟΝΕ χωρίς επαρκή προετοιμασία.
- Υπερδιόγκωση των συστημάτων υγείας και εκπαίδευσης.
- Υπέρμετρος δανεισμός για την πραγματοποίηση των Ολυμπιακών αγώνων 2004.
- Υπερδιογκωμένη παράνομη μετανάστευση.

Πιο συγκεκριμένα η σημερινή κρίση ξεκίνησε από την ταυτόχρονη συνύπαρξη των ακόλουθων τριών παραγόντων (ετήσια έκθεση ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, 2008):

- Η φούσκα στις τιμές των ακινήτων σε πολλές περιοχές των ΗΠΑ, η οποία διευκόλυνε την υπέρ-κατανάλωση, με αποτέλεσμα την υπέρ-θέρμανση της οικονομίας και την αύξηση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών, όπως πολλές φορές συμβαίνει σε παρόμοιες κρίσεις. (διεθνής οικονομική κρίση , όπως προαναφέραμε στο 2.3 , 2.3.1).
- Η ραγδαία εξάπλωση στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου, από 9% των συνολικών στεγαστικών το 2003 σε 24% το 2007, δηλαδή μια αχαλίνωτη πιστωτική επέκταση σε κατηγορίες νοικοκυριών που υπό κανονικές συνθήκες δεν θα έπρεπε να έχουν δανειοδοτηθεί. Οι τράπεζες παρείχαν δάνεια με μόνη εγγύηση την αναμενόμενη αύξηση στην τιμή της κατοικίας, ενώ διευκόλυναν τα νοικοκυριά με ελκυστικά χαμηλά επιτόκια στα πρώτα χρόνια, τα οποία όμως θα αναπροσαρμόζονταν στη συνέχεια. Πολλές φορές οι τράπεζες αναλάμβαναν να πληρώσουν το δάνειο του νοικοκυριού από άλλη τράπεζα, επειδή το νοικοκυριό είχε πρόβλημα αποπληρωμής.
- Η μεταφορά του ρίσκου από τους ισολογισμούς των τραπεζών στο κοινό και τους επενδυτές μέσω τιτλοποιήσεων, πολλοί από τους οποίους αγνοούσαν το ύψος του κινδύνου και υπήρξαν επιρρεπείς στις τότε υψηλές αποδόσεις. Η μεταφορά αυτή του ρίσκου επέτρεπε στις τράπεζες να δανείζουν άφοβα σε μη φερέγγυους δανειολήπτες και στη συνέχεια να αποκτούν ρευστότητα για επιπλέον δανειοδοτήσεις, χωρίς να χρειάζεται να βρουν νέους καταθέτες.⁵

⁵ Πηγή : www.wikibooks.org www.ineegsee.gr

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ :ΠΡΩΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΚΑΙ ΠΑΚΕΤΑ ΜΕΤΡΩΝ

4.1 Η ΚΡΙΣΙΜΗ ΣΤΙΓΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι δυσμενείς εξελίξεις του 2009 χαρακτηρίστηκαν από τον εκτροχιασμό των δημοσιονομικών μεγεθών όπου το έλλειμμα έφθασε στο 15,7% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος το 129,7% του ΑΕΠ. Όλα έδειχναν ότι η χώρα είχε εισέλθει σε τροχιά ύφεσης και οδηγούταν σε αδιέξοδο, αφού τα ταμειακά διαθέσιμα δεν ήταν αρκετά για να εξοφληθούν μισθοί και συντάξεις. Η χώρα αντιμετώπιζε πρόβλημα ρευστότητας. Το γεγονός αυτό προέκυψε ως αποτέλεσμα εξάντλησης της δυναμικής των εγχωρίων παραγόντων που τροφοδοτούσαν την ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια και της επιδείνωσης του διεθνούς μακροοικονομικού περιβάλλοντος και την ανεξέλεγκτη άνοδο του εξωτερικού χρέους. Ταυτόχρονα, την τελευταία τριετία, επεκτατικές δημοσιονομικές πολιτικές και ιδιαίτερα η υπερβολική αύξηση των δαπανών του δημόσιου τομέα, είχαν ως αποτέλεσμα το δημοσιονομικό εκτροχιασμό της χώρας. Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία αφενός οδήγησε σε περιορισμό της ρευστότητας και αφετέρου φώτισε κάθε προβληματική πλευρά της παγκόσμιας οικονομίας, εξάλειψε τη δυνατότητα της χώρας να χρηματοδοτεί με φθηνούς πόρους το υφιστάμενο αναπτυξιακό πρότυπο, με την υπερβολική εξάρτησή του από την κατανάλωση.⁶ Η τότε κυβέρνηση προσπάθησε να αποκρύψει τα παραπάνω στοιχεία από την ευρωπαϊκή επιτροπή και τις διεθνείς χρηματαγορές αλλά η προσπάθεια αυτή ήταν μάταια αφού υπήρχαν δημοσιευμένοι άλλοι δείκτες που πρόδιδαν την δυσμενή θέση της Ελληνικής οικονομίας και την έκταση του προβλήματος.

Με διαμορφωμένο ένα γενικότερο κλίμα δυσαρέσκειας στο εξωτερικό για την ελληνική οικονομία έγιναν πρόωρες εκλογές για τις 4 Οκτωβρίου του 2009.

Στις 20 Οκτωβρίου η νέα κυβέρνηση ανακοίνωσε στο συμβούλιο οικονομικών και δημοσιονομικών υποθέσεων (ECOFIN) ότι το έλλειμμα ανέρχεται στο 12,5 % και όχι στο 6% που υπολόγιζε η προηγούμενη κυβέρνηση. Δύο μέρες μετά απ' αυτή την ανακοίνωση ο οίκος Fitch υποβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας από A σε A-, αυξάνοντας περαιτέρω το κόστος δανεισμού της χώρας. Η κυβέρνηση στην προσπάθειά της να καθησυχάσει τις χρηματαγορές δεν προχώρησε σε λήψη δημοσιονομικών μέτρων εξυγίανσης. Λίγο μετά απ' την κατάθεση του προϋπολογισμού του 2010 επακολούθησε μια σειρά από υποτιμήσεις της χώρας από τους οίκους Fitch, Standar and Poor και τον οίκο Moodys. Τα αρνητικά γεγονότα συνεχίστηκαν με την συνεχή άνοδο των spreads από 300 ως και 1000 ποσοστιαίες μονάδες.⁷

⁶ Πηγή: οικονομικό δελτίο ALPHA BANK 2009

⁷ Πηγή : www.wikibooks.org spread: είναι η διαφορά επιτοκίου του δανειζόμενου με τον δανειστή, μεταφρασμένη όχι σε ποσοστό αλλά σε 100στάδες για κάθε 1% διαφορά. Ο όρος προέρχεται από το αγγλικό spread, που σημαίνει διασπορά και είναι μια έννοια που εκφράζει τη διαφορά (διασπορά) δύο τιμών ή δύο πραγμάτων.

Government bonds

Ten-year government-bond spreads over German Bunds, percentage points

Source: Bloomberg

*November 15th intraday

⁸ Πηγή: www.theeconomist.com

5 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠ' ΤΟ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Το Μάιο του 2010 η Ελλάδα εντάχθηκε στο μηχανισμό στήριξης ΕΕ/ΕΚΤ/ΔΝΤ, ο οποίος περιλάμβανε από τη μία πλευρά τη δανειακή σύμβαση, μέσω της οποίας θα καλύπτονταν οι χρηματοδοτικές ανάγκες του κράτους, και από την άλλη πλευρά το πρόγραμμα οικονομικής πολιτικής, ώστε σταδιακά να περιοριστούν αυτές οι ανάγκες μέσω της μεγάλης δημοσιονομικής, αλλά και οικονομικής, προσαρμογής. Η πρώτη δανειακή σύμβαση προέβλεπε συνολικό ποσό δανεισμού ύψους (έως τον Ιούνιο του 2013) 110 δισ. ευρώ, εκ των οποίων τα 80 δισ. ευρώ δάνεια από τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης και τα 30 δισ. ευρώ από το ΔΝΤ, ενώ εν τέλει μειώθηκε κατά 2,5 δισ. ευρώ. Η δανειακή αυτή σύμβαση συνοδευόταν από 3 συνημμένα μνημόνια⁹ :

- "Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής" (ΜΟΧΠ)
- "Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης" (ΤΜΣ)
- "Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής" (ΣΠΟΠ).

Την δανειακή σύμβαση υπέγραψαν ο πρόεδρος της τράπεζας Ελλάδος Γεώργιος Προβόπουλος και ο τότε υπουργός οικονομικών Γεώργιος Παπακωνσταντίνου. Έτσι στις 8 Μαΐου 2010 εγκρίθηκε "Σύμβαση Δανειακής Διευκόλυνσης" με τις χώρες του Ευρώ και "Διακανονισμός Χρηματοδότησης Αμέσου Ετοιμότητας με το ΔΝΤ¹⁰". Το σύνολο αυτών των συμφωνιών ονομάζεται συχνά για συντομία "Μνημόνιο". Στη συνέχεια σχηματίστηκε ομάδα εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ), της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), γνωστή και ως "Τρόικα", η οποία ανά τρίμηνο αξιολογεί την πρόοδο του προγράμματος εφαρμογής των όρων του "Μνημονίου" (ΜΟΧΠ και ΣΠΟΠ) και αποφασίζει για την εκταμίευση της αντίστοιχης δόσης του δανείου.

⁹ Πηγή : www.crisisobs.org , www.wikipedia.org

¹⁰ ΔΝΤ: Διεθνές νομισματικό ταμείο.

5.1.ΠΡΩΤΟ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΚΕΤΟ ΜΕΤΡΩΝ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ

Μετά την επιστροφή του πρωθυπουργού απ' το παγκόσμιο οικονομικό φόρουμ στις 9 Φεβρουάριου η κυβέρνηση αναγγέλλει μέτρα για τον δημόσιο τομέα που περιλάμβαναν:

- Πάγωμα των μισθών.
- Περικοπές επιδομάτων κατά 10%.
- Περικοπές υπερωριών και οδοιπορικών.

Παρά την λήψη του πρώτου πακέτου μέτρων η χώρα δεν κατάφερε να ανακάμψει και συνέχισε να βρίσκεται υπό την απειλή της χρεοκοπίας. Έτσι για την αποφυγή του ενδεχόμενου χρεοκοπίας η κυβέρνηση προχώρησε σε εφαρμογή νέου πακέτου μέτρων λιτότητας. Το πακέτο αυτό περιλάμβανε:

- Μείωση 30% στα δώρα Χριστουγέννων, Πάσχα, αδείας.
- Μείωση 12% σε όλα τα επιδόματα του Δημοσίου.
- Μείωση 7% στις αποδοχές υπαλλήλων ΔΕΚΟ, ΟΤΑ, ΝΠΙΔ.
- Αύξηση ΦΠΑ από 4,5 στο 5%, από 9 στο 10%, από 19 στο 21%.
- Αύξηση 15% στον φόρο της βενζίνης.
- Επιβολή επιπλέον 10% έως 30% στους (ήδη υπάρχοντες) φόρους εισαγωγής επί της αξίας των περισσότερων εισαγόμενων αυτοκινήτων.
- Επαναφορά τεκμηρίων διαβίωσης σε όλα ανεξαιρέτως τα αυτοκίνητα.
- Επέκταση των τεκμηρίων διαβίωσης σε όλα ανεξαιρέτως τα ακίνητα.¹¹

¹¹ Πηγή: www.tovima.gr www.wikibooks.org

5.2.ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟ ΠΑΚΕΤΟ ΜΕΤΡΩΝ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ

Η επιβολή του πρώτου και δεύτερου πακέτου μέτρων δεν επέφερε τα επιθυμητά αποτελέσματα στην οικονομία, η Ελλάδα δεν κατάφερε να βελτιώσει τη θέση της στις διεθνείς αγορές και συνέχισε να πλησιάζει στην χρεοκοπία και το αδιέξοδο. Έτσι η κυβέρνηση απευθύνθηκε στο Διεθνές νομισματικό ταμείο, στην ευρωπαϊκή ένωση και στην ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα για βοήθεια, οι οποίες συγκρότησαν από κοινού τον μηχανισμό στήριξης για την Ελλάδα ανακοίνωση της προσφυγής στον μηχανισμό στήριξης έγινε στις 23 Απριλίου από τον πρωθυπουργό ο οποίος βρισκόταν εκείνη την ημέρα στο Καστελόριζο. Η Ελλάδα προχώρησε σε υπογραφή μνημονίου με το ΔΝΤ και την ΕΕ, για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, προκειμένου να ενεργοποιηθεί ο μηχανισμός στήριξης. Σε αντάλλαγμα για το διεθνές πακέτο βοήθειας, αρχίζει ένα μεγάλο πρόγραμμα εξοικονόμησης 30 δισ. Ευρώ, το οποίο συμπεριλάμβανε το εξής πακέτο μέτρων λιτότητας:

- Αντικατάσταση του 13ου και 14ου μισθού των δημοσίων υπαλλήλων με επίδομα 500 Ευρώ σε όλους όσους έχουν αποδοχές μέχρι 3.000 Ευρώ και πλήρης κατάργησή των δύο μισθών για μεγαλύτερες αποδοχές.
- Αντικατάσταση 13ης και 14ης σύνταξης με επίδομα 800 Ευρώ για συντάξεις ως 2500 Ευρώ.
- Περαιτέρω περικοπή επιδομάτων 8% στα επιδόματα των δημοσίων υπαλλήλων και 3% στους υπαλλήλους των ΔΕΚΟ όπου δεν υπάρχουν επιδόματα.
- Αύξηση του υψηλού συντελεστή ΦΠΑ από 21% σε 23%, του μεσαίου από 10% σε 11% και από 11% σε 13% και αντίστοιχα του χαμηλού στο 6,5%.
- Αύξηση στον ειδικό φόρο κατανάλωσης σε καύσιμα, τσιγάρα και ποτά κατά 10%.
- Αύξηση στις αντικειμενικές τιμές ακινήτων.
- Πρόσθεση ενός επιπλέον 10% στους φόρους εισαγωγής επί της αξίας των περισσότερων εισαγόμενων αυτοκινήτων.
- Αύξηση στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών στον δημόσιο τομέα στα 65 χρόνια.
- Αύξηση του ορίου απολύσεων.
- Μείωση του κατώτατου μισθού.

Ενστάσεις σχετικά με το πρόγραμμα διάσωσης επέβαλλαν πολλές χώρες εκτός ευρωζώνης αλλά και μερικές εντός για το ενδεχόμενο αποτυχίας του προγράμματος λιτότητας, γιατί θεωρήθηκε μη βιώσιμο και κακοσχεδιασμένο. Οι ανησυχίες συγκεντρωνόντουσαν στο ότι θα αποτύγγανε το πρόγραμμα αν δεν αναλάμβαναν μέρος του βάρους οι πιστωτές με μια αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους προς τον ιδιωτικό τομέα. Για να μπορέσει να εγκριθεί η συμμετοχή του ΔΝΤ στο ελληνικό πρόγραμμα, άλλαξαν τα κριτήρια κατ' εξαίρεση πρόσβασης ενός κράτους σε δανεισμό από το ΔΝΤ. Ενώ σύμφωνα με το μέχρι τότε ισχύον πλαίσιο έπρεπε να προηγηθεί αναδιάρθρωση του χρέους του για να μπορέσει το ΔΝΤ να συνεισφέρει 30 από τα 110 δισ δανεισμού που απαιτούνταν για το πρόγραμμα, εισήχθη μια εξαίρεση για κράτη τα οικονομικά προβλήματα των οποίων θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη σταθερότητα του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η θέσπιση της εξαίρεσης αυτής κρίθηκε αργότερα αναποτελεσματική και καταργήθηκε το 2016.

Το συμβούλιο της επικρατείας έκρινε ότι το πρώτο μνημόνιο ,περιλάμβανε μια σειρά από αντισυνταγματικές διατάξεις όπως :

- Την εξουσιοδότηση του Υπουργού Οικονομικών να υπογράφει εκ μέρους της Ελληνικής Δημοκρατίας χωρίς την έγκριση της Βουλής (γεγονός που προκύπτει από τους νόμους Ν.3845/2010 και Ν.3847/2010).

- Την παραίτηση της Ελλάδας από κάθε ασυλία σε περίπτωση αδυναμίας αποπληρωμής αυτού του δανείου ή προηγούμενων δανείων

Το ίδιο το μνημόνιο όμως με απόφαση του συμβουλίου επικρατείας κρίθηκε ως συνταγματικό (απόφαση Σ.Τ.Ε 668).

Το 2011 έγινε επαναδιαπραγμάτευση του χρέους και συμφωνήθηκε μείωση του ποσοστού δανεισμού κατά 1 ποσοστιαία μονάδα και επιμήκυνση του χρόνου απόσβεσης στα 7.5 χρόνια.¹²

	2009	2010	2011
Δημόσιο χρέος (δισεκατομμύρια Ευρώ)	299,7	329,5	355,1
Ποσοστό του ΑΕΠ(%)	129,7	148,3	170,6
Ανάπτυξη(%)	-3,1	-4,9	-7,1
Έλλειμμα	15,6	10,7	9,4

¹² Πηγή: www.taxheaven.gr, www.wikibooks.org, www.tovima.gr, ec.europa.eu/eurostat

6 ΚΕΦΑΛΑΙΟ :ΜΠΔΣ(2012-2015) ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

6.1 ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (2012-2015) ΚΑΙ ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΑΚΕΤΟ ΜΕΤΡΩΝ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ

Μετά απ' την ψήφιση του τρίτου πακέτου μέτρων και της μεγάλης απεργίας της 5^{ης} Μαΐου, η κυβέρνηση προανήγγειλε νέα μέτρα τα οποία προέβλεπαν μειώσεις μισθών, περικοπές θέσεων και άνοιγμα των επαγγελματιών.

Οι επιπτώσεις των μέτρων δεν άργησαν να φανούν με τον δείκτη της ανεργίας και του πληθωρισμού να ανεβαίνει ανεξέλεγκτα, τις επιχειρήσεις να μην μπορούν να ανταποκριθούν στις οικονομικές εξελίξεις και να οδηγούνται σε κλείσιμο. Γεγονός που στιγμάτισε εκείνη την περίοδο ως κύμα λουκέτων στις επιχειρήσεις. Στις 9 Δεκεμβρίου 2010 η κυβέρνηση κατέθεσε στη βουλή το πολυνομοσχέδιο για τα εργασιακά και τις ΔΕΚΟ. Το νομοσχέδιο αυτό περιλάμβανε ρυθμίσεις για υπερίσχυση των επιχειρησιακών συμβάσεων έναντι των κλαδικών με σκοπό την περαιτέρω μείωση των μισθών δίχως τον σκόπελο των κλαδικών συμβάσεων, με μόνο περιορισμό το ύψος του βασικού μισθού της εθνικής συλλογικής σύμβασης. Θεσπίστηκε η δοκιμαστική περίοδος εργασίας με διάρκεια 12 μηνών, στο διάστημα των οποίων η σύμβαση μπορεί να καταγγελθεί χωρίς προειδοποίηση και χωρίς αποζημίωση απόλυσης. Επίσης το νομοσχέδιο έθετε πλαφόν τα 4.000 Ευρώ, στις μικτές αποδοχές των εργαζομένων στις ΔΕΚΟ και μείωση 10% σε αμοιβές που ξεπερνούν τα 1.800 Ευρώ¹³. Το πολυνομοσχέδιο υπερψηφίστηκε στις 15 Δεκεμβρίου από τους βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος. Η χρονιά έκλεισε με άνοδο του ελλείμματος και του εξωτερικού χρέους. Με την ανεργία να συνεχίζει να αυξάνεται, τις επιχειρήσεις να κλείνουν η μια μετά την άλλη και την παράλυση της αγοράς στην Ελλάδα, άρχισε να κορυφώνεται η δυσαρέσκεια στην κοινωνία. Το 2011 ήταν μια χρονιά κατά την οποία έγιναν πολλές κινητοποιήσεις, με συνεχείς διαδηλώσεις σε πλατείες και σε δημόσιους χώρους. Στις 15 Ιουνίου ξεκίνησε η συζήτηση στη βουλή για το Μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα. Στο εξωτερικό της βουλής υπήρξαν ογκώδεις διαδηλώσεις από το κίνημα των αγανακτισμένων και συνδικάτα που παρέμειναν μέχρι τις βραδινές ώρες. Στις 29 Ιουνίου 2011 ψηφίστηκε από τη Βουλή των Ελλήνων το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015 από 155 βουλευτές, στόχος του πλαισίου αυτού ήταν:

- Ο έλεγχος και η συγκράτηση της δυναμικής της αύξησης του τεράστιου χρέους της χώρας(βιωσιμότητας του χρέους).
- Η δημοσιονομική προσαρμογή, ώστε το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης να μειωθεί κάτω του 1% του ΑΕΠ έως το 2015 και να διατηρηθούν μεγάλα πρωτογενή πλεονάσματα.
- η δημιουργία μόνιμων και υγιών συνθηκών ανάπτυξης, ώστε ο ονομαστικός ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ να ξεπεράσει το 3% από το 2012 και μετά και να συνεχίσει την ανοδική του πορεία ,διατηρώντας μακροπρόθεσμα μέσο ρυθμό αύξησης τουλάχιστον 5%.
- η κοινωνική προστασία και δικαιοσύνη καθώς και η σύμμετρη συμμετοχή όλων των κοινωνικών ομάδων στην προσπάθεια για τη δημοσιονομική προσαρμογή.

¹³ «Σαρωτικές αλλαγές σε εργασιακά και ΔΕΚΟ» www.skai.gr

- η αξιοποίηση της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου που μαζί με τη δημοσιονομική προσαρμογή θα συμβάλει στη μείωση του χρέους.

Το μακροπρόθεσμο πλαίσιο προέβλεπε και ένα νέο πακέτο μέτρων που περιείχε μειώσεις μισθών, αυξήσεις των φόρων. Επίσης για την ενίσχυση της ρευστότητας της Ελληνικής οικονομίας ιδρύεται το ταμείο δημόσιας περιουσίας, με στόχο την πραγματοποίηση αποκρατικοποιήσεων δημοσίων οργανισμών για την εξοικονόμηση 50 δις ευρώ. Τα φορολογικά μέτρα που λήφθηκαν ήταν τα εξής:

- Επιβολή έκτακτης εισφοράς σε όλα τα εισοδήματα από 1% έως 4%. Τα χρήματα θα καταβάλλονται σε 6 ισόποσες μηνιαίες δόσεις, που η κάθε μία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 300 ευρώ.
- Κατάργηση της έκπτωσης φόρου με αποδείξεις.
- Αύξηση του ποσού των αποδείξεων στο 25% του εισοδήματος για να είναι αφορολόγητο.
- Μείωση της έκπτωσης φόρου στο 10% από το 20% για τους τόκους των δανείων για ετήσιο ατομικό εισόδημα άνω των 40.000 ευρώ.
- Αύξηση των τεκμηρίων διαβίωσης κατά μέσο όρο 70%.
- Αλλαγή φορολογικής κλίμακας με επιβάρυνση σε όλους όσους δηλώνουν εισόδημα πάνω από 8.000 Ευρώ.
- Έκτακτη εισφορά για όλους όσους έχουν εισόδημα πάνω από 12.000 Ευρώ.
- Αύξηση του ΦΠΑ.
- Επιβολή κλιμακωτής αντικειμενικής δαπάνης κατοικίας.
- Επιβολή Ειδικής Εισφοράς Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης που θα παρακρατείτε μηνιαία.
- Αύξηση του ποσοστού παρακράτησης ΛΑΦΚΑ σε όλες τις συντάξεις άνω των 1450 ευρώ, από 4% έως 10%, που ίσχυε μέχρι τότε, σε 6% έως 14%.

Επίσης ο μισθός για όσους προσλαμβάνονται χωρίς εμπειρία μειώθηκε κατά 20% από το όριο της εθνικής συλλογικής σύμβασης και η διάρκεια των συμβάσεων ορισμένου χρόνου αυξήθηκε απ' τα 2 στα 3 χρόνια.¹⁴

¹⁴ Πηγή: www.real.gr, wikibooks.org, www.ypeka.gr

6.2 ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ ΜΕΤΡΑ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ, ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

6.2.1 ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ ΜΕΤΡΑ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ

Μετά απ' την επιβολή του τέταρτου πακέτου η Ελλάδα βρισκόταν υπό την εποπτεία της Ευρώπης. Παρ' αυτά το χρέος συνέχιζε να διογκώνεται ανεξέλεγκτα. Ένα χρόνο μετά την υιοθέτηση του Μνημονίου διαπιστώθηκε απόκλιση από τους στόχους και έτσι έγινε απαιτητή μια νέα συμφωνία δημοσιονομικής και διαρθρωτικής προσαρμογής, καθώς και ενός πακέτου ιδιωτικοποιήσεων, στο πλαίσιο ενός Μεσοπρόθεσμου Σταθεροποιητικού Προγράμματος (2012-2015), το οποίο υιοθετήθηκε τον Ιούνιο του 2011, εν μέσω σφοδρών κοινωνικών και πολιτικών αντιδράσεων. Συγκεκριμένα, οι έντονες αποκλίσεις από τους επιθυμητούς στόχους, οι κίνδυνοι μιας χρεοκοπίας της χώρας για τη συνοχή της Ευρωζώνης και η σταδιακή συνειδητοποίηση ότι δεν πρόκειται απλώς για κρίση χρέους μιας χώρας αλλά για συστημική κρίση της Ευρωζώνης, προκάλεσαν τις αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής της 21ης Ιουλίου 2011 (Council of the EU, 2011a). Οι αποφάσεις αυτές περιλάμβαναν τη χορήγηση νέου δημόσιου δανείου στην Ελλάδα, κούρεμα μέρους του ιδιωτικού χρέους της, επαναγορά ομολόγων, επιμήκυνση του χρέους από 15 σε 30 χρόνια καθώς και ενίσχυση της ανάπτυξης της χώρας μέσω ενός προγράμματος τύπου Σχεδίου Μάρσαλ¹⁵. Το δάνειο αυτό ανήλθε στο ποσό των 158 εκατομμυρίων ευρώ (109 δις από χώρες της Ε.Ε ,49 δις απ' το Δ.Ν.Τ, 37 απ' τον ιδιωτικό τομέα ,12 από ομόλογα) και χαρακτηρίστηκε απ' την κυβέρνηση ως μια μεγάλη ανάσα για την ήδη πληγμένη οικονομία. Αμέσως μετά, οι οίκοι αξιολόγησης υποβάθμισαν περαιτέρω την Ελλάδα, κρίνοντας ότι η χώρα βρίσκεται σε καθεστώς περιορισμένης χρεοκοπίας. Η ανακούφιση της χώρας όμως δεν κράτησε για πολύ αφού παρά τη συμφωνία, οι αντιδράσεις των άλλων χωρών της Ε.Ε για την στήριξη της Ελλάδας ήταν έντονες, με αποτέλεσμα η συμφωνία να ακυρωθεί .

Μετά απ' την αποτυχία της συμφωνίας η οικονομία συνέχισε να βρίσκεται σε συνεχή πορεία ύφεσης και οι στόχοι του μεσοπρόθεσμου απέκλιναν ολοσχερώς απ' τους επιθυμητούς, καθώς υπήρχε μεγάλη υστέρηση εσόδων και αύξηση δαπανών. Το δημόσιο χρέος είχε ανέβει 30 ποσοστιαίες μονάδες επί του ΑΕΠ μέσα σε 1 μόλις χρόνο. Πολλοί ηγέτες μεταξύ αυτών και ο Σόμπλε πρότειναν την εθελοντική έξοδο της Ελλάδας απ' το ευρώ, κάτι που η κυβέρνηση αρνήθηκε κατηγορηματικά. Αντ' αυτού η κυβέρνηση υπό την πίεση της τρόικας για την καταβολή της 6^{ης} δόσης του πακέτου χρηματοδότησης, οδηγήθηκε σε λήψη νέων έκτακτων μέτρων λιτότητας. Τα νέα αυτά μέτρα προέβλεπαν:

- Νέο έκτακτο φόρο στην ηλεκτροδοτούμενη δομημένη επιφάνεια ακινήτων που θα καταβάλλεται μέσω του λογαριασμού της ΔΕΗ.
- Περαιτέρω περικοπή συντάξεων και μεγάλες περικοπές στο εφάπαξ.
- Επιπρόσθετες περικοπές μισθών στο δημόσιο και εφαρμογή ενιαίου μισθολογίου.
- Μείωση του αφορολόγητου ορίου από τις 8.000€ στις 5.000€.¹⁶

Μετά την επιβολή των μέτρων πραγματοποιήθηκαν συγκεντρώσεις και κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας κατά αυτών. Στις 11 Οκτωβρίου, ανακοινώθηκε ότι η τράπεζα Proton Bank ζήτησε κεφαλαιακή ενίσχυση

¹⁵ Με τον όρο σχέδιο Μάρσαλ εννοείται η οικονομική ενίσχυση κρατών της ευρωπαϊκής ηπείρου, αποκύημα της εξωτερικής πολιτικής των Η.Π.Α. μετά τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και της αντίληψης ότι η επικράτηση του κομμουνισμού θα αποτελούσε κίνδυνο για τα συμφέροντα και των Ηνωμένων Πολιτειών.

¹⁶ Πηγή : www.news27.gr , www.wikibooks.org , www.tanea.gr

από την Ελληνική Κυβέρνηση και εντάχθηκε στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας¹⁷. Η απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών πάρθηκε έπειτα από απαίτηση της Τράπεζας της Ελλάδος. Ουσιαστικά πρόκειται για την πρώτη κρατικοποίηση που προέκυψε κατά την διάρκεια της κρίσης χρέους. Στις 20 Οκτωβρίου υπερψηφίστηκε με 298 ψήφους το πολυνομοσχέδιο για το νέο βαθμολογιο-μισθολογιο του δημοσίου, τις μειώσεις σε κύριες και επικουρικές συντάξεις, τις μειώσεις στο εφάπαξ, την νέα φορολογική κλίμακα και τις αλλαγές στα εργασιακά.¹⁸

6.2.2 ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Τα μέτρα που λήφθηκαν τον Οκτώβρη για ακόμη μια φορά δεν κατόρθωσαν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Σε συνδυασμό με τη μη εφαρμογή της απόφασης της συνόδου κορυφής του Ιουλίου και το πρόβλημα ρευστότητας που αντιμετώπιζαν χώρες της Ευρώπης δημιούργησε ένα κλίμα αβεβαιότητας για το μέλλον της ευρωζώνης. Οι ηγέτες των κρατών της Ευρωζώνης ασκούσαν πιέσεις για βελτίωση του μηχανισμού στήριξης της Ελλάδας και άμεση λύση στην κρίση χρέους της που είχε επηρεάσει όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής ένωσης. Γενικά το κλίμα δυσαρέσκειας για τις αποτυχίες του μηχανισμού στήριξης κορυφωνόταν στην Ευρωζώνη. Έτσι στις 23 Οκτωβρίου συγκλήθηκε έκτακτη σύνοδος κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την κατάρτιση ενός οριστικού σχεδίου αντιμετώπισης της κρίσης χρέους στην Ευρωζώνη. Η σύνοδος κατέληξε στις 26 Οκτωβρίου με απόφαση για τη χορήγηση ενός νέου δανείου ύψους 130 δις Ευρώ, «εθελοντικό» κούρεμα του ιδιωτικού χρέους κατά 50% , ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών με ποσό ύψους 30 δις € και αύξηση κατά ένα τρις € των κεφαλαίων του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τις συζητήσεις για ένα δεύτερο μνημόνιο.¹⁹

Λίγο μετά ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε ότι σχεδιάζει δημοψήφισμα για την ψήφιση του δεύτερου μνημονίου και τη χορήγηση δανειακής σύμβασης ύψους 172 εκατομμυρίων ευρώ. Οι αντιδράσεις για αυτή του την απόφαση ήταν αρνητικές. Παρατηρώντας τις εσωτερικές εξελίξεις οι ηγέτες του eurogroup κάλεσαν τον πρωθυπουργό να παρευρεθεί στη σύνοδο G20 όπου και θα γινόταν περαιτέρω συζήτηση για το δημοψήφισμα. Στην σύνοδο G20 ο πρωθυπουργός και ο αντιπρόεδρος του κόμματος δέχτηκαν πιέσεις για ακύρωση του δημοψηφίσματος. Η κυβέρνηση ακύρωσε το δημοψήφισμα και παραιτήθηκε απ' την εξουσία.²⁰

¹⁷ Πηγή : http://www.express.gr/news/business/527369oz_20111011527369.php3

¹⁸ Πηγή : <http://www.hellenicparliament.gr>

¹⁹ Πηγή: <http://www.protothema.gr/politics/article/151465/stis-23-oktobrioy-h-ektakth-synodos-koryfh/>

²⁰ Πηγή: www.ft.com

6.3.ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Στις 6 Νοεμβρίου, μετά την παραίτηση της κυβέρνησης και διαβουλεύσεις σχετικά με το ποιος θα αναλάβει την ηγεσία της χώρας, σχηματίστηκε κυβέρνηση συνεργασίας των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Η οικονομία συνέχισε την καθοδική της πορεία, η ανεργία έφτασε τα μεγαλύτερα επίπεδα που είχε ποτέ η χώρα και το χρέος διογκωνόταν. Έτσι τέθηκαν στην βουλή οι συζητήσεις για την εφαρμογή της δεύτερης δανειακής σύμβασης που είχε προταθεί απ' τους Ευρωπαίους στην σύνοδο κορυφής στις 27 Οκτωβρίου. Στις 13 Φεβρουαρίου ύστερα από έντονες διαβουλεύσεις, υπερψηφίστηκε στην βουλή η νέα δανειακή σύμβαση με 199 υπέρ. Το δεύτερο μνημόνιο συνόδευε και ένα νέο πακέτο μέτρων λιτότητας. Τα νέα μέτρα που εγκρίθηκαν απ' τη κυβέρνηση συνεργασίας ήταν τα εξής:

- Μείωση κατά 22% του κατώτατου μισθού σε όλα τα κλιμάκια του βασικού μισθού (από 751€ σε 586€) και 32% στους νεοεισερχόμενους μέχρι 25 ετών.
- Κατάργηση 150.000 θέσεων εργασίας από το δημόσιο τομέα έως το 2015, εκ των οποίων 15.000 μέσα στο 2012.
- Ατομικές ή επιχειρησιακές συμβάσεις εργασίας αντί για τις κλαδικές. Άρση μονιμότητας σε ΔΕΚΟ και υπό κρατικό έλεγχο τράπεζες.
- Περικοπές συντάξεων, επιδομάτων, δαπανών υγείας, άμυνας, λειτουργιών του Κράτους και εκλογών.
- Κατάργηση των Οργανισμών Εργατικής Κατοικίας και Εστίας.
- Αύξηση αντικειμενικών αξιών και ενοποίηση φόρων στα ακίνητα.
- Πλήρες άνοιγμα 20 κλειστών επαγγελμάτων.
- Αύξηση των εισιτηρίων στις Αστικές Συγκοινωνίες και στον ΟΣΕ κατά 25%.
- Κλείσιμο 200 εφοριών, κατάργηση φοροαπαλλαγών και χαμηλού ΦΠΑ στα νησιά.²¹

Μετά από αναταραχές στο εσωτερικό της χώρας ο πρωθυπουργός ανήγγειλε εκλογές για τις 6 Μαΐου. Η απογοήτευση του λαού ήταν έντονη αφού δεν εκλέχτηκε καμία κυβέρνηση. Τελικά ορίστηκε υπηρεσιακή κυβέρνηση και ορίστηκαν εκλογές για τις 17 Ιουνίου. Στις 17 Ιουνίου σχηματίστηκε κυβέρνηση συνεργασίας.

²¹ www.wikipedia.org

7 ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2013-2016

Η κυβέρνηση συνεργασίας μετά την εκλογή της άρχισε νέες διαπραγματεύσεις διαρκείας με την τρόικα για τον σχεδιασμό ενός νέου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής . Στις 5 Νοεμβρίου τέθηκε σε συζήτηση στη βουλή και στις 7 υπερψηφίστηκε με 153 υπέρ. Το πακέτο περιλάμβανε μέτρα ύψους 18,9 δις εκ των οποίων τα 9,4 δις αφορούν το έτος 2013.

Στο πακέτο μέτρων περιλαμβάνονται:

- Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης κατά 2 έτη.
- Μείωση στις συντάξεις από 5 έως και 15%, από τα 1.000 ευρώ και άνω.
- Μειώσεις στο εφάπαξ έως 83%.
- Κατάργηση της καθολικότητας της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας.
- Κατάργηση των Δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα, όπως και των επιδομάτων αδειάς για τους δημοσίους υπαλλήλους και συνταξιούχους.
- Μείωση χρόνου προειδοποίησης για απολύσεις σε 4 αντί 6 μήνες.
- Περικοπές στα ειδικά μισθολόγια.
- Ένταξη στο ενιαίο μισθολόγιο των εργαζομένων στις ΔΕΚΟ.
- Εφαρμογή διαθεσιμότητας ενός έτους, με μειωμένο μισθό σε μόνιμους υπαλλήλους του δημοσίου, οι θέσεις των οποίων καταργούνται.
- Κατάργηση των πολυάριθμων οικογενειακών επιδομάτων και αντικατάστασής τους από το ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων.
- Αύξηση φόρου στο υγραέριο κίνησης κατά 23 λεπτά.
- Εισαγωγή έκτακτης εισφοράς στα φωτοβολταϊκά.
- Αντίτιμο 25 ευρώ για εισαγωγή σε νοσοκομείο.

Επίσης μέσα στα τέλη του Δεκεμβρίου ψηφίστηκε ο προϋπολογισμός του 2013, ενώ στις 28 Απριλίου 2013 ψηφίστηκε από τη βουλή το πολυνομοσχέδιο του Υπουργείου Οικονομικών που περιείχε σημαντικές αλλαγές σε μία σειρά επαγγελματικών κλάδων. Το πολυνομοσχέδιο υπερψηφίστηκε από 168 βουλευτές.²²

²² Πηγή: www.tovima.gr, www.wikipedia.org

8 ΚΕΦΑΛΑΙΟ : ΤΡΙΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

8.1 Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Το 2014 αποτέλεσε μια χρονιά πολυτάραχη για το εσωτερικό της Ελλάδας, η αβεβαιότητα για το μέλλον είχε κορυφωθεί. Στις 29 Δεκεμβρίου έγιναν εκλογές προέδρου της δημοκρατίας χωρίς κάποιο αποτέλεσμα, δεν εκλέχθηκε νέος πρόεδρος της δημοκρατίας. Με αφορμή την μη εκλογή προέδρου της δημοκρατίας και όπως προβλέπει το σύνταγμα, ο πρωθυπουργός σε συνάντηση με τον πρόεδρο της δημοκρατίας, δηλώνει την διάλυση της βουλής και την παραίτηση της κυβέρνησης του και προκηρύσσονται πρόωρες εκλογές στις 25 Ιανουαρίου 2015. Σχηματίζεται νέα κυβέρνηση συνεργασίας.

Η νέα κυβέρνηση ξεκίνησε μια σειρά σκληρών διαπραγματεύσεων με τους δανειστές, χωρίς κάποια κατάληξη αφού οι προτάσεις των δύο πλευρών αντικρούονταν. Οι δανειστές επιμένοντας στην θέση τους ασκούσαν πιέσεις για την εφαρμογή νέων μέτρων και την ψήφιση τρίτου μνημονίου. Τελικά στις 27 Ιουνίου ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος με θέμα : Πρέπει να γίνει αποδεκτό το σχέδιο συμφωνίας, το οποίο κατέθεσαν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο στο eurogroup της 25.06.2015 και αποτελείται από δύο μέρη, τα οποία συγκροτούν και την ενιαία πρότασή τους; Το δημοψήφισμα είχε σαν αποτέλεσμα την καταψήφιση της συμφωνίας-μνημονίου με ποσοστό σχεδόν 62,15%. Η Κυβέρνηση συνέχισε τις συζητήσεις γύρω από ένα νέο μνημόνιο που κατέληξαν μετά από πολύωρη διαπραγμάτευση σε συμφωνία στις 13 Ιουλίου. Τελικά το τρίτο μνημόνιο ψηφίστηκε στις 14 Αυγούστου από 221 βουλευτές. Στις 20 Αυγούστου η κυβέρνηση παραιτείται απ' την εξουσία.²³

Μετά την παραίτηση της Κυβέρνησης, εκλέγεται νέος πρόεδρος της δημοκρατίας και μετά από εκλογές επανεκλέγεται κυβέρνηση. Στις 7 Οκτωβρίου η κυβέρνηση λαμβάνει ψήφο εμπιστοσύνης για από την Βουλή με 155 ψήφους υπέρ και 144 κατά και στις 19 Νοεμβρίου ψηφίζονται τα νέα προαπαιτούμενα από την Βουλή με 153 ψήφους υπέρ.

²³ www.wikipedia.gr

8.2 ΨΗΦΙΣΗ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ

Μετά από την ολονύχτια συνεδρίαση της Ολομέλειας για τη συζήτηση του Σχεδίου Νόμου για τη Νέα Συμφωνία, λίγο πριν από τις 09:30 της Παρασκευής (14/08/2015) η διαδικασία κηρύχθηκε περαιωμένη και το σώμα προχώρησε σε ονομαστική ψηφοφορία. Με τις ψήφους των βουλευτών το τρίτο μνημόνιο εγκρίθηκε από τη Βουλή. Συνολικά 222 βουλευτές ψήφισαν υπέρ, 64 κατά και 11 παρών.²⁴

8.3 ΠΑΚΕΤΟ ΜΕΤΡΩΝ

Το τρίτο μνημόνιο περιλαμβάνει ένα άμεσο πακέτο μέτρων εφαρμογής μέσα στο 2016 τα φορολογικά μέτρα αυτά είναι :

-Η αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης για το αγροτικό ντίζελ από τα 66 στα 200 ευρώ από την 1η Οκτωβρίου 2015 και στα 330 ευρώ από την 1η Οκτωβρίου 2016. Στόχος είναι να αυξηθούν τα έσοδα κατά 13 εκατ. ευρώ το 2016, κατά 66 εκατ. ευρώ το 2017 και κατά 105 εκατ. ευρώ από το 2018 και έπειτα.

-Η επαναφορά της προκαταβολής φόρου 55% για τους αγρότες για τα εισοδήματα του 2014 (από 27,5%).

-Η θέσπιση αυτοματοποιημένης διαδικασίας μέσω της οποίας η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων θα αποστέλλει προκαταβολικά (εντός του Σεπτεμβρίου, σύμφωνα με πληροφορίες) αιτήματα σε όλες τις τράπεζες, να διερευνήσουν αν υπάρχουν τραπεζικοί λογαριασμοί στο όνομα μεγάλων οφειλετών του Δημοσίου. Και συγκεκριμένα σε οφειλέτες με χρέη άνω των 70.000 ευρώ.

-Η σταδιακή αύξηση της προκαταβολής φόρου για ελεύθερους επαγγελματίες και μικρομεσαίους επιχειρηματίες από το 55% σε 75% για τα εισοδήματα του 2015 και σε 100% για τα εισοδήματα του 2016 (αύξηση εσόδων 370 εκατ. ευρώ).

-Η μείωση του ακατάσχετου ορίου μισθών, συντάξεων και ασφαλιστικών βοηθημάτων από τα 1.500 στα 1.000 ευρώ. Σε ό,τι αφορά τις καταθέσεις, το ακατάσχετο όριο μειώνεται στα 1.250 ευρώ για κάθε φυσικό πρόσωπο, μόνο όμως για ένα πιστωτικό ίδρυμα.

-Η κατάργηση του φόρου 26% για συναλλαγές με χώρες με προνομιακό φορολογικό καθεστώς (π.χ. Κύπρος, Βουλγαρία).

-Η κατάργηση της έκπτωσης φόρου 2% για την εφάπαξ εξόφληση φόρου εισοδήματος για τα εισοδήματα που αποκτώνται από την 1η Ιανουαρίου 2015 και μετά (έσοδα 28 εκατ. ευρώ από το 2016 και μετά).

- Η κατάργηση της έκπτωσης επισφαλών απαιτήσεων έως 1,5% επί των πωλήσεων των πρακτόρων ΟΠΑΠ.

-Η αύξηση κατά 4% κάθε χρόνο από το 2016 έως και το 2020, στους συντελεστές φόρου και εισφοράς για τα πλοία Α' κατηγορίας που είναι νηολογημένα με ελληνική σημαία και των πλοίων ελληνικών συμφερόντων με ξένη σημαία. Επίσης προβλέπεται η παράταση της ειδικής εισφοράς σε ναυτιλιακές εταιρείες.

²⁴ www.newsbomb.gr

-Η άμεση εκκαθάριση του ΕΝΦΙΑ. Τα πρώτα εκκαθαριστικά θα πρέπει να αποσταλούν εντός του Σεπτεμβρίου και ο φόρος να πληρωθεί σε πέντε μηνιαίες δόσεις από τον Οκτώβριο του 2015 έως τον Φεβρουάριο του 2016, με στόχο 2,65 δισ. ευρώ για το 2015. Παράλληλα, θα παραταθεί και για φέτος η έκπτωση 20% στον ΕΝΦΙΑ στα κενά και μη ηλεκτροδοτούμενα ακίνητα.

-Η επιβολή προστίμου 150 ευρώ από το υπουργείο Οικονομίας στους ιδιοκτήτες οχημάτων τα οποία δεν έχουν περάσει ΚΤΕΟ για διάστημα μεγαλύτερο από έξι μήνες (αύξηση εσόδων 15,4 εκατ. ευρώ φέτος και 56,3 εκατ. το 2016).

-Η ενίσχυση της αυτονομίας της ΓΓΔΕ.

-Σταδιακή αύξηση του φόρου εισοδήματος για τους αγρότες από το 13% σε 20% για το 2016 και 26% για το 2017.

-Σταδιακή αύξηση του φόρου εισοδήματος για τους αγρότες από το 13% σε 20% για το 2016 και 26% για το 2017.²⁵

²⁵ Πηγές : www.kathimerini.gr

9.ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΠΑΚΕΤΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Η Ελλάδα κατά την περίοδο της κρίσης ακολούθησε μια σειρά από πακέτα μέτρων με απώτερο σκοπό την εξυγίανση της οικονομίας. Στην περίπτωση της Ελλάδας, δεν επιτεύχθηκε το επιθυμητό αποτέλεσμα παρά το αντίθετο. Τα μέτρα που επέβαλλε η ΤΡΟΙΚΑ έπληξαν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών γιατί το βάρος της προσαρμογής κατανεμήθηκε άνισα. Η κρίση επέφερε αλλαγές στις καταναλωτικές συνήθειες. Οι καταναλωτές περιορίζονται σε αγαθά πρώτης ανάγκης (γάλα, ψωμί, ζυμαρικά κ.τ.λ) και μειώνεται η ζήτηση στα αγαθά πολυτελείας. Έτσι οι επιχειρήσεις που πουλούσαν κατά κύριο λόγο αγαθά πολυτελείας, έχουν μειωμένο τζίρο και σε συνδυασμό με την αύξηση της φορολογίας, δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν και κλείνουν. Το μεγαλύτερο πλήγμα κατά την κρίση δέχτηκαν κυρίως οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

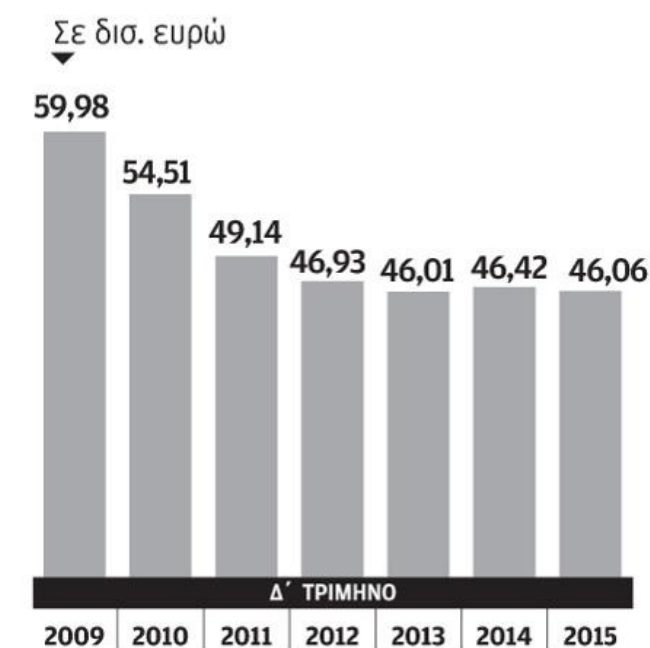
Επίσης η κρίση έπληξε και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε μεγάλο βαθμό. Λόγω της αυστηρής γραμμής λιτότητας που ακολούθησε η Ελλάδα, οι πολίτες που εξέλαβαν δάνειο προ κρίσης δεν μπορούσαν να το αποπληρώσουν. Με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί έλλειψη ρευστότητας στην αγορά και μείωση της εμπιστοσύνης των πολιτών ως προς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η έλλειψη εμπιστοσύνης οδήγησε σε εκτεταμένες εκροές καταθέσεων από τις Ελληνικές Τράπεζες (στο διάστημα 11/2014- 06/2015 οι εκροές ανήλθαν στα 37 δις ευρώ).

Ακόμα τα μέτρα αυτά οδήγησαν σε κατακόρυφη μείωση του βασικού μισθού, κατάργηση επιδομάτων και δώρων. Με αποτέλεσμα τη συμπίεση του κόστους εργασίας. Οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν σε συνδυασμό με τη δημοσιονομική πολιτική λιτότητας που ακολούθησε η Ελλάδα, Εκτόξευσαν την ανεργία από 7% (2008) στο 27.5% (2013), γεγονός πρωτόγνωρο για τα Ελληνικά δεδομένα. Υπολογίζεται πως στο πέρας της πενταετίας 2008-2013 απολύθηκαν περίπου 330.000 δημόσιοι υπάλληλοι και το εισόδημα συρρικνώθηκε περίπου 30%.

Ένας από τους βασικούς σκοπούς των μέτρων που λήφθηκαν ήταν η μείωση των δημοσίων δαπανών. Μειώθηκαν οι δαπάνες στον τομέα της υγείας και της παιδείας. Αυτό οδήγησε σε δυσλειτουργία και των δύο τομέων. Έγιναν περικοπές στο προσωπικό, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί έλλειψη προσωπικού σε νοσοκομεία και σχολεία. Μειώθηκαν οι δαπάνες για τη συντήρηση των υποδομών και τον ανεφοδιασμό των νοσοκομείων με φάρμακα, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να καλυφθούν οι ανάγκες της κοινωνίας. Επίσης η Ελληνική αγορά κατά την περίοδο της κρίσης αποδυναμώθηκε και συρρικνώθηκε. Συνεπώς μειώθηκε και η ανταγωνιστικότητα της, χάνοντας την αξιοπιστία της ως προς τις ξένες αγορές. Έτσι τα έσοδα από εξαγωγές μειώθηκαν με ευρύτερο αποτέλεσμα τη συρρίκνωση της οικονομίας.

10. ΟΙ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΤΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η πορεία της ελληνικής οικονομίας

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

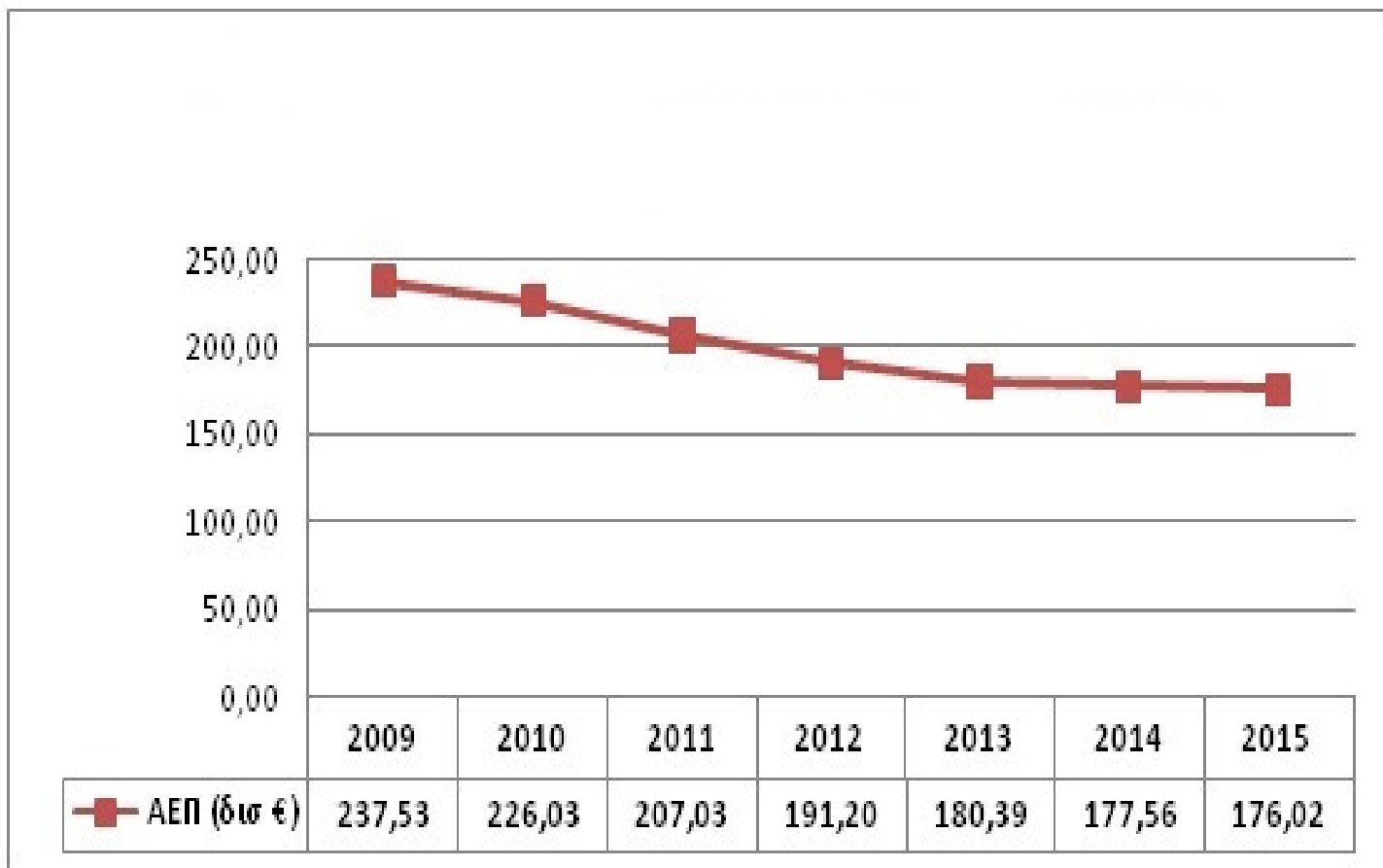
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

26

Η Ελληνική οικονομία δέχτηκε μεγάλο πλήγμα κατά την περίοδο της κρίσης. Από το 2009 μέχρι και το 2011 η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 7,1 % , ως αποτέλεσμα της δημοσιονομικής πολιτικής λιτότητας που ακολούθησε η Ελλάδα .Απ' το 2012 μέχρι και το 2014 επεκτάθηκε κατά 10,8% Αλλά απ' τα τέλη του 2014 μέχρι και το 2015 συρρικνώθηκε κατά 1,7 %.

²⁶ Πηγή: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ , ΕΛΣΤΑΤ

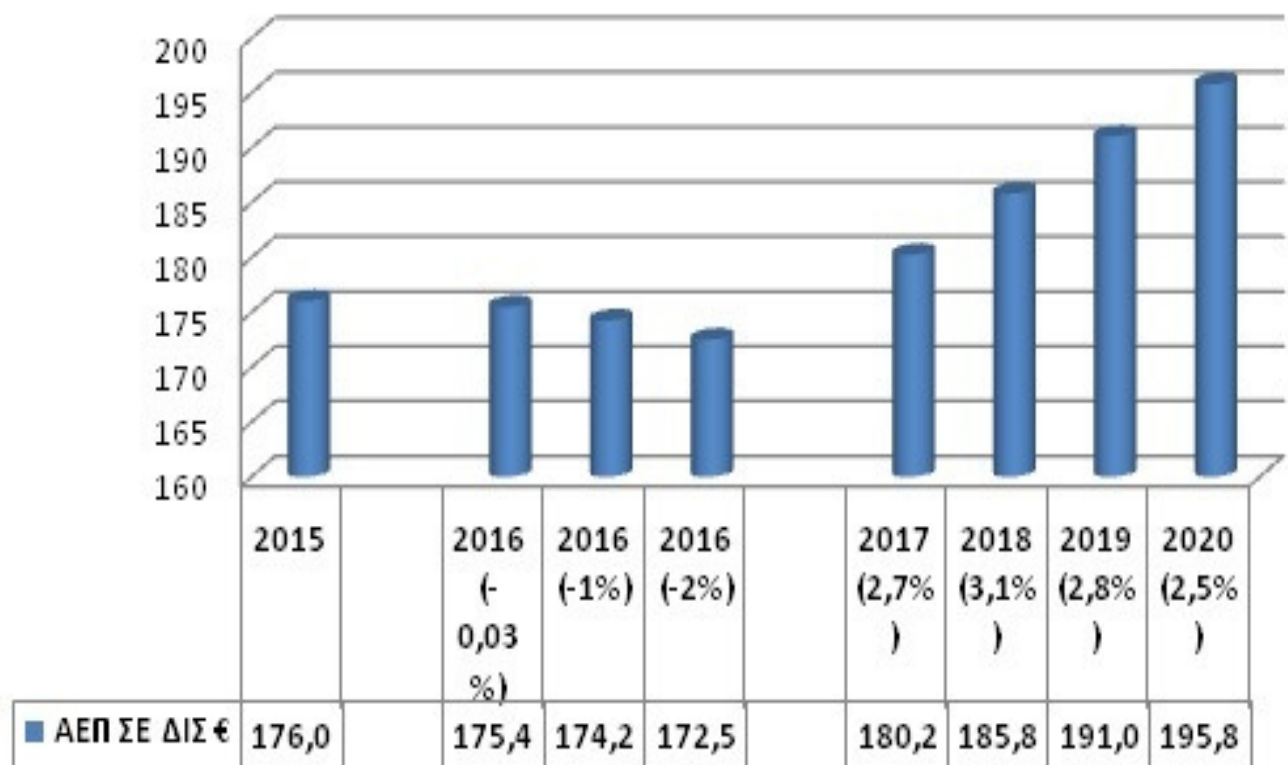
10.1 ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΕΠ (2009-2016)

27

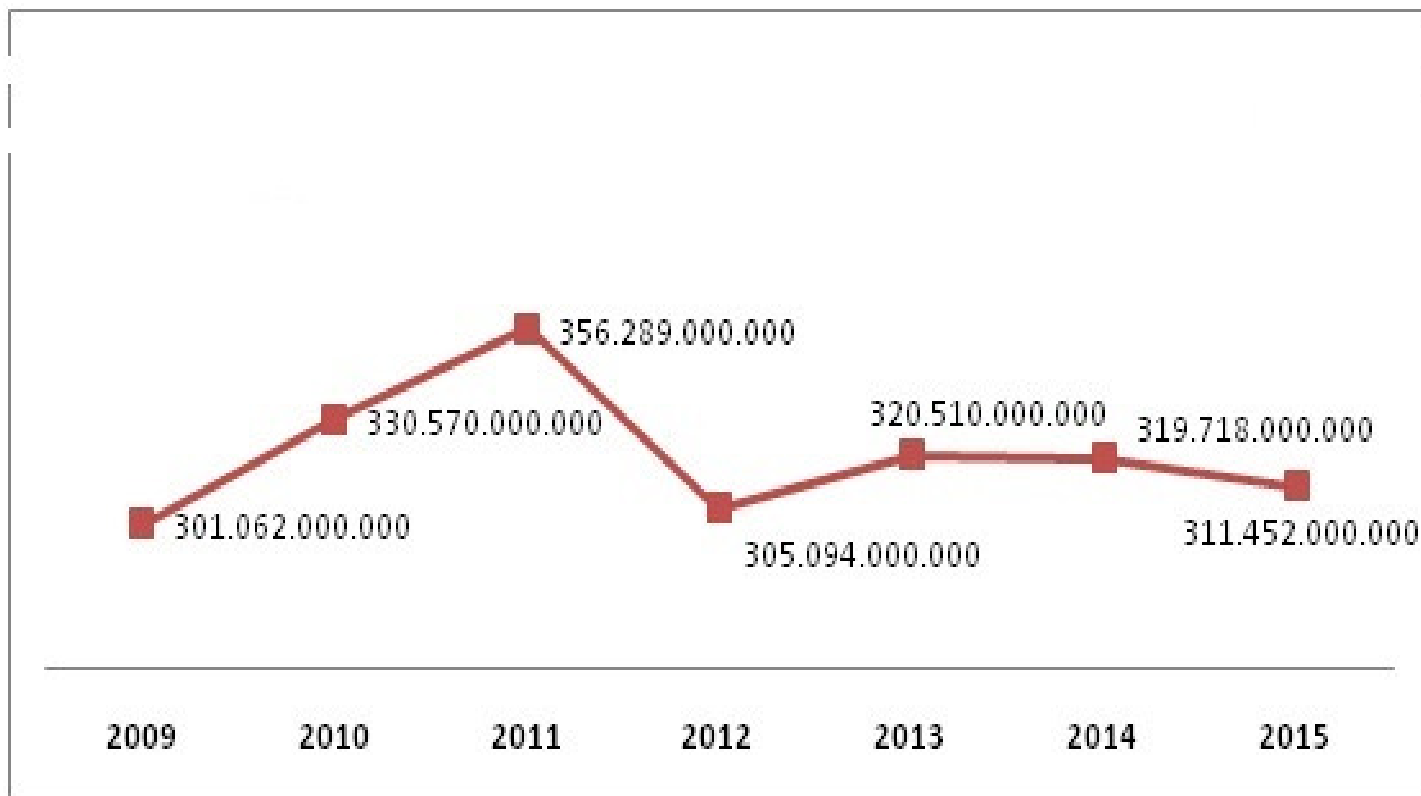
Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε την πορεία του ΑΕΠ σε δις ευρώ από το 2009-2015 . Η πορεία του είναι φθίνουσα.

Η καθοδική πορεία του ΑΕΠ είχε αρχίσει απ' το 2008, το 2009 σημειώθηκε μεγάλη συρρίκνωση του, ως αποτέλεσμα της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το 2010 σημειώθηκε επιβραδυνόμενη μικρή ανάκαμψη σχεδόν αμελητέα .Απ' τα τέλη του 2011 ως και το 2014 σημειώθηκε μεγάλη συρρίκνωση του ΑΕΠ, ως αποτέλεσμα των δημοσιονομικών μέτρων που ακολουθούσε η χώρα. Το 2015- 2017 το ΑΕΠ συνεχίζει την καθοδική πορεία αλλά η μείωση έχει επιβραδυνθεί.

⁶⁰ Το παραπάνω διάγραμμα περιέχει την πορεία του ΑΕΠ μέσα στο 2015 και το 2016 καθώς και προβλέψεις για το 2017-2020.

10.2 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΡΕΟΥΣ

²⁹

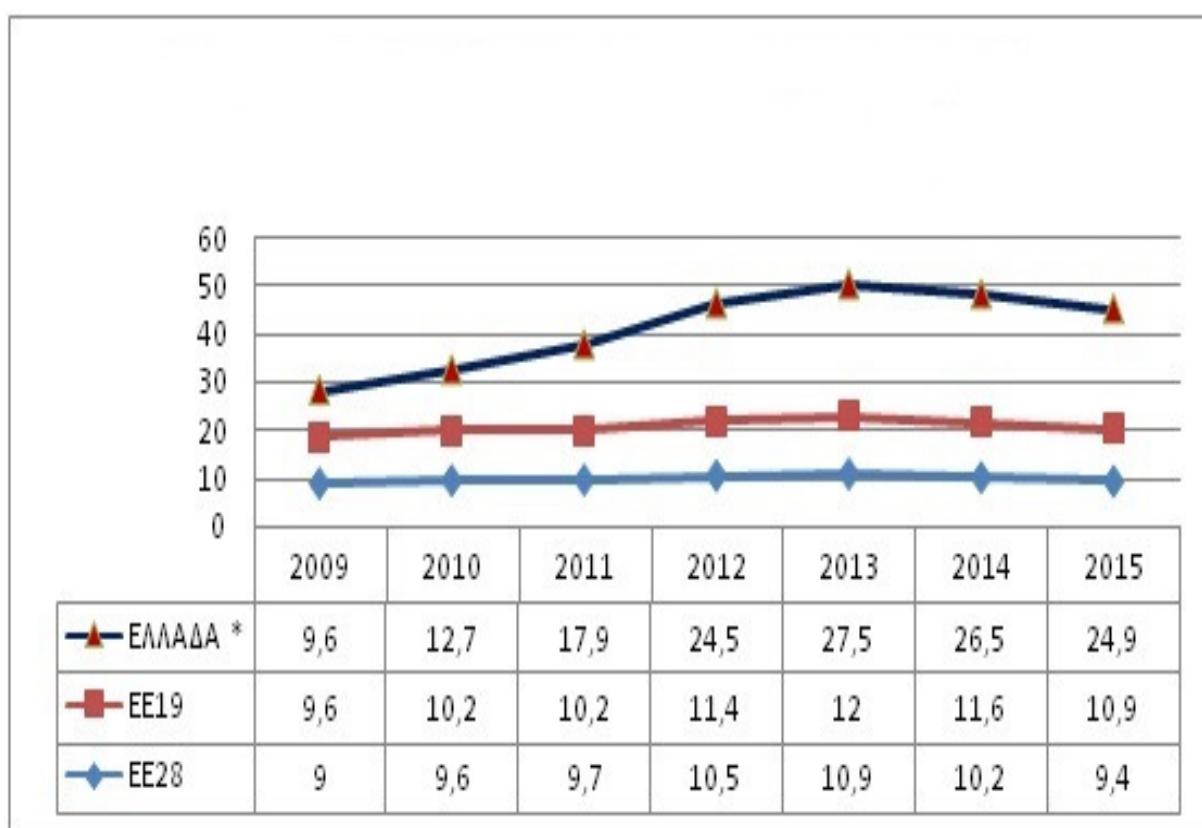
Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε την μεταβολή το δημοσίου εξωτερικού χρέους. Το χρέος ανέβηκε κατακόρυφα απ' το 2009-2011 επειδή το πρωτογενές έλλειμμα ήταν πολύ μεγάλο και έτσι αυξανόταν και το χρέος. Στα τέλη του 2011 ως και το 2012 το χρέος μειώθηκε , επειδή εφαρμόστηκαν τα πακέτα μέτρων και η γραμμή δημοσιονομικής εξυγίανσης που είχε προτείνει η Ε.Ε. Απ' το 2012 μέχρι και το 13 αυξήθηκε σημαντικά, ενώ μέχρι και το 2015 ακολούθησε επιβραδυνόμενη καθοδική πορεία, χωρίς κάποια αξιοσημείωτη μείωση.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Δημόσιο Χρέος(δισ Ευρώ)	263.3	299.7	329.5	355.7	344.6	347.6	349.3

²⁹ Πηγή: www.arcadiaportal.gr Κωνσταντίνος Γαλιώτος , eurostat

10.3 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Έως και το 2008 η ανεργία στην Ελλάδα ήταν σχετικά χαμηλή και κινούνταν με ποσοστό της τάξεως του 7,8% στο μέσο όρο της Ευρωζώνης. Το 2009 η ανεργία στη χώρα αυξήθηκε ως αποτέλεσμα της διεθνούς κρίσης που έπληξε και την Ελλάδα και ανήλθε σε 9,6%, ενώ για το 2010 αυξήθηκε περαιτέρω στο 12,7%, ως συνέπεια της περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής που εφαρμόστηκε εξαιτίας της κρίσης χρέους. Κατά το έτος 2011 το ποσοστό ανεργίας, ως επακόλουθο της γενικότερης κρίσης της ελληνικής οικονομίας και των μέτρων που έχουν ληφθεί για τη δημοσιονομική εξυγίανση, έφτασε το 17,9%, ενώ κατά το 2012 ξεπέρασε το 24% και κατά το 2013 έφτασε το 27,5%. Κατά το έτος 2014 παρατηρείται για πρώτη φορά από την έναρξη της κρίσης μια μικρή μείωση, αν και η ανεργία παρέμεινε στα πολύ υψηλά επίπεδα του 26,5%, ενώ κατά το έτος 2015 σημείωσε μικρή περαιτέρω πτώση και έφτασε το 24,9%. Ιδιαίτερα η ανεργία των νέων, που ξεπερνά το 50%, αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που επέφερε η οικονομική κρίση στη χώρα.

30

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε την μεταβολή της συνολικής ανεργίας στην Ελλάδα σε σύγκριση με ΕΕ19 και ΕΕ28 (ποσοστό %).

³⁰ Πηγή: www.arcadiaportal.gr Κωνσταντίνος Γαλιώτος, eurostat

10.4 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ

Μεταβολή του κατά κεφαλή ΑΕΠ(σε \$)	2008	2015
	28.610	20.920

Αδιαμφισβήτητο είναι ότι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ αποτελεί τον αντιπροσωπευτικότερο δείκτη οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας. Την περίοδο 2008-2015 η οικονομία της Ελλάδας οπισθοδρόμησε αισθητά , το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας μειώθηκε από 28.610 σε 20.920 \$.

$$\text{ανάπτυξη κατά κεφαλήν ΑΕΠ} = ((20.920 - 28.610) / 28.610) * 100 = -26.87\%$$

11. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΧΡΕΟΥΣ

Οι ρίζες του προβλήματος της Ελλάδας είναι βαθιές οπότε για την αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να γίνουν διαρθρωτικές αλλαγές. Οι μεγάλες πληγές της Ελλάδας ήταν και είναι η πολιτική αστάθεια, το παρακράτος (φοροδιαφυγή, παρεμπόριο, ξέπλυμα μαύρου χρήματος), έλλειψη αποτελεσματικών δημοσιονομικών πολιτικών, έλλειψη ανταγωνιστικότητας στις αγορές. Όλα αυτά τα προβλήματα σε καιρούς κρίσης, όπως αυτός που διανύει η Ελλάδα γίνονται όλο και εμφανέστερα.

Για την αντιμετώπιση της κρίσης χρειάζεται να ακολουθηθεί μια αποτελεσματική γραμμή :

A) Για την εδραίωση της δημοσιονομικής εξυγίανσης, προσαρμογής και πειθαρχίας, που βασίζεται σε :

-Εμπλουτισμό της οικονομικής πολιτικής με μέτρα και δράσεις που στοχεύουν σε άμεση επανεκκίνηση της οικονομία.

-Αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, ξεπάγωμα μεγάλων δημοσίων έργων και ανάπτυξη μιας Εθνικής Στρατηγικής Εξαγωγών.

B) Υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων όπως:

-Μείωση εμποδίων προσέλκυσης επενδύσεων.

-Ενδυνάμωση ανταγωνισμού στις αγορές υπηρεσιών και προϊόντων.

-Αναπτυξιακή και διαφανής αξιοποίηση κρατικής ακίνητης περιουσίας.

-Ενίσχυση επιχειρηματικότητας.

-Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και επένδυση στις νέες πηγές ανάπτυξης.

-Οργανωμένη ανάπτυξη και επανόρθωση των πυλώνων της οικονομίας όπως ο τουρισμός, η ναυτιλία και η γεωργία.

-Αποδοτική και αποτελεσματική αντιμετώπιση και καταπολέμηση της ανεξέλεγκτης παράνομης μετανάστευσης.

-Ανάκληση και φορολόγηση των αδήλωτων καταθέσεων των Ελλήνων καταθετών που παράνομα κατέθεσαν σε τράπεζες του εξωτερικού.

-Ισονομία, κοινωνική δικαιοσύνη και τιμωρία των εμπλεκόμενων σε σκάνδαλα προμηθειών, παράνομης εμπορίας καυσίμων, ξεπλύματος μαύρου χρήματος όσο ψηλά και αν βρίσκονται.

Επίσης σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί ότι για να επιτευχθεί η αποπληρωμή του χρέους πρέπει η Ελλάδα να μειώσει το έλλειμμα της. Μια καλή αρχή θα ήταν η επίτευξη μηδενικού πρωτογενούς ελλείμματος, δηλαδή το έλλειμμα να σταματήσει να αυξάνεται. Εφ' όσον επιτευχθεί ετούτο η κυβέρνηση πρέπει να διερευνήσει τρόπους με τους οποίους θα επιτυγχάνεται πρωτογενές πλεόνασμα. Αν το

πρωτογενές πλεόνασμα υπερβαίνει τους τόκους τότε το χρέος θα αρχίσει να αποπληρώνεται.

Ένας τρόπος για να αποκτήσει πρωτογενές πλεόνασμα μια χώρα είναι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας. Θα πρέπει η χώρα να αυξήσει τις εξαγωγές της και να μειώσει τις εισαγωγές προϊόντων που μπορούν να παραχθούν απ' την ίδια. Επίσης πρέπει το ΑΕΠ να διατηρείται σε ρυθμούς ανάπτυξης, ώστε η χώρα να παράγει και να αποκτά έσοδα απ' αυτό. Αυτό είναι και το κυριότερο ζήτημα της χώρας, έχει μεγάλο πρωτογενές έλλειμμα, χαμηλό ΑΕΠ και συνεπώς μειωμένες εξαγωγές.

Επίσης προκειμένου να αποπληρωθεί το χρέος πρέπει να μειωθούν τα επιτόκια δανεισμού γιατί αυτή τη στιγμή είναι τόσο υψηλά που και να έχει πλεονάσματα η χώρα είναι αδύνατο να αποπληρωθούν εξ' ολοκλήρου.

12 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στα προηγούμενα κεφάλαια εξετάσαμε την οικονομική πορεία της Ελλάδας σε βάθος χρόνου. Διαπιστώνουμε ότι η χώρα έχει ξαναβρεθεί πολλές φορές σε περιόδους οικονομικής κρίσης, όπως το 1929 με το κραχ, την μεταπολεμική πετρελαϊκή κρίση, τη δεύτερη πετρελαϊκή κρίση, την διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση και άλλες. Όμως συμπεραίνουμε ότι η τρέχουσα κρίση χρέους που μαστίζει τη χώρα είναι ίσως η μεγαλύτερη σε ένταση στα ιστορικά της. Επίσης με την ανάλυση των αιτιών της κρίσης αυτής συμπεραίνουμε ότι η κρίση είναι αποτέλεσμα σε βάθος χρόνου, από ανεξέλεγκτες δαπάνες, δανεισμούς, απερίσκεπτες πολιτικές και άλλα πολλά αίτια.

Επίσης αναλύθηκαν οι δανειακές συμβάσεις, τα μέτρα λιτότητας και όλες οι απόπειρες για εξυγίανση της Ελληνικής οικονομίας και αποπληρωμή του χρέους. Συμπεραίνουμε ότι οι μέθοδοι που εφαρμόστηκαν ως τώρα δεν ήταν αποτελεσματικοί για την χώρα, αντ' αυτού επιδείνωσαν την κατάσταση και οδήγησαν την χώρα στα όρια της χρεοκοπίας. Το γεγονός αυτό τεκμηριώνεται απ' τα διαγράμματα μεταβολής των μεγεθών της οικονομίας, καθώς παρατηρούμε ότι κατά τη διάρκεια της κρίσης 2009-σήμερα η ανεργία εκτοξεύτηκε σε πρωτόγνωρα ποσοστά, το εξωτερικό χρέος διογκωνόταν και ο δείκτης του ΑΕΠ είχε καθοδική πορεία. Παρ' όλ' αυτά η Ελλάδα είναι μια χώρα που έχει περιθώρια βελτίωσης, γιατί διαθέτει πόρους που αν αξιοποιηθούν κατάλληλα η οικονομία θα ανακάμψει.

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

- ✓ www.ethnos.gr
- ✓ www.eurocapital.gr
- ✓ www.capital.gr
- ✓ www.inegsee.gr
- ✓ www.bankofgreece.gr
- ✓ www.alphabank.gr
- ✓ www.isotimia.gr
- ✓ www.tovima.gr
- ✓ www.real.gr
- ✓ www.ft.com
- ✓ www.eurostat.eu
- ✓ www.elstat.gr
- ✓ www.wikipedia.org
- ✓ www.wikbooks.org
- ✓ www.skai.gr
- ✓ www.topontiki.gr
- ✓ www.kathimerini.gr
- ✓ www.news247.gr

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- «Το φόντο, τα χαρακτηριστικά και οι συνέπειες της τρέχουσας παγκόσμιας κρίσης και η μετάβαση στον κόσμο μετά την κρίση» Mihaly Simai
- «Διεθνή οικονομικά» Steven Husted , Michael Melvin
- «Ελλάδα και η οικονομική κρίση του μεσοπολέμου» Μάρκ Ματάουερ

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΤΥΠΟ

- Ελευθεροτυπία Ψηφίστηκαν τα μέτρα-σοκ με ανταρσία στη ΝΔ και διαρροές στο ΠΑΣΟΚ (06-05-2010)
- real.gr Τι προβλέπει το μεσοπρόθεσμο
- Ελευθεροτυπία Νέο πακέτο 158 δισ. ευρώ υπό δρακόντειο έλεγχο (21 -07- 2011)
- Καθημερινή Η Ευρώπη θωρακίζει Ελλάδα και ευρώ (22-07-2011)
- «Στα 18,9 δισ. ευρώ ο «λογαριασμός» της επιμήκυνσης». Πρώτο Θέμα.
- «Υπερψηφίστηκε το Μνημόνιο 3 με 153 ψήφους και διαγραφές». news247.gr.
- «Υπερψηφίστηκε με 168 "ναι" το Πολυνομοσχέδιο». news247.gr. 28 Απριλίου 2013.
- Ελευθεροτυπία Υποβάθμιση της Ελλάδας από Fitch (09-04-2010)
- Ψηφίστηκε το πολυνομοσχέδιο της κυβέρνησης Το Βήμα